

GYÜMÖLCSKERTÉSZ.

A KÖZSÉGI FAISKOLÁK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 10-én és 25-én.

KIADJA A FÖLDMÍVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTER.

Szerkeszti: MOLNÁR ISTVÁN,

kir. tanácsos, orsz. gyümölcsészeti és fatenyésztési ministeri biztos.

Előfizetési ára folyó évre egy községnek, mint magánosoknak egy forint, mely a lap kiadóhivatalának: Athenaeum r. társulatnak Budapest, VII., Kerepesi-út 54. sz. egyszerre küldendő be.

A m. kir. Belügyministerium 1891. évi 33,881. sz. rendeletével e közlönyre minden község előfizetl tartozik. — A Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Ministerium 20,899,1891. sz. a. az összes felekezeti hatóságoknak ajánlotta.

HIVATALOS RÉSZ.

Külföldi consulatusaink jelentései a gyümölcsstermelési és gyümölcsforgalmi viszonyokról.

A liverpooli főconsul jelenti február hó 4-éről. A gyümölcspiacz helyzete január hó folyamán általában kedvező volt. Legkivált mondhatni ezt az almáról. A leginkább Canadából származó, kissé egyenlőtlen árú gyorsan és jó árakon kelt el. Ez az egyenlőtenség, mi különben a tengerentuli árunak nem szokott sajátsága lenni, leginkább a »Spy« almánál volt tapasztalható, mely különben igen gyöngéd és törékeny természetű. Boston és Mainebaldwin-almánál ez az egyenlőtenség szintén észrevehető volt, mivel azonban a gyümölcs különben jó minőségűnek látszott, a megfelelő árak e fajtaéknál is elérhetőek voltak.

Az amerikai behozatal folytonosan emelkedőben van s az összes behozatal, a múlt év augusztus 13-ától ez évi február hó 1-ig 572.462 hordóra tehető, míg az utolsó szállítási időszak hasonló szakának összes behozatala csupán 378.904 hordó volt.

Az áralakulás, legutolsó jegyzések szerint, hordónként a következő volt:

Canadai Roussettek	17—22	schilling
Baldwinek	18—26	»
Greeningek	13—22	»
Spy-ek	14—21	»

Egyesült-Államok területéről származó Baldwinok 12—20 schilling.

Egyesült-Államok területéről származó Greeningek 14—18 schilling.

Californiai Newtonok dobozonként 6—8 schill.

NEM HIVATALOS RÉSZ.

A nyársardói cseresnye.

A nyársardói cseresnye eredetét mély homály fedi, a mennyiben ősidők óta el van terjedve nemcsak Nyárs-Ardón, de a körülfekvő vidéken is azon különbséggel, hogy a vidéki cseresnye eléri ugyan a nyársardói cseresnye nagyságát, színét és némileg szépségét is, de zamatra nézve a nyársardói cseresnye utólérhetetlen, bármely vidékre ültetessék is át; sőt magában a községben is nem minden kertben és nem minden dűlőben — a mennyiben a mezőn és erdei völgyekben is termeltetik — egyforma a cseresnye nagysága, keménysége, szépsége és jósága, világos jeléül annak, hogy a talaj (sárga agyag és barna palakő) minősége gyakorol lényeges befolyást a gyümölcs képződésére.

Minősége: Elsőrendű csemege és kitünő, nagyon keresett piaczos gyümölcs.

Érés ideje: Julius közepe.

Nagysága: A legnagyobb cseresnyefajták közé tartozik.

Alakja: Tompított szivalaku.

Szine: Érett állapotban sötétfekete, rendkívül fényes.

Szára: Erős középhosszu és tág mélyedésben ül.

Husa: Finom, kemény és ropogós; leve igen bő, sötétpiros és kellemes zamatu.

Fája: Erőteljes, edzett, teljesen télálló; igen nagy, magas, szép gömbalaku koronát képez elanynyira, hogy a mélyebb talajban az egyik fa a másiktól 12 méteren alul el sem ültethető anélkül, hogy egymásba bele nem nőne s oly bőven termő, hogy egy jól kifejlett fa némely esztendőben 2—3 métermázsa gyümölcsöt is szolgáltat.

Vesszeje: Erős, hosszú, majdnem egészen ezüstszzerű hártáival bevonva. Szine barna, vége felé valamivel világosabb.

Rügyei: Erős kúpalakuak, hegyesek, a vessző-

től kissé elálló s barnább színűek, mint a vesszők.
Levelei: 12 cm. hosszúak és 5 cm. szélesek, lándzsaalakúak; sötétzöldek, sűrűen és erősen ereztettek, a szélén fűrészesek.

Társnevei: Nincsenek.

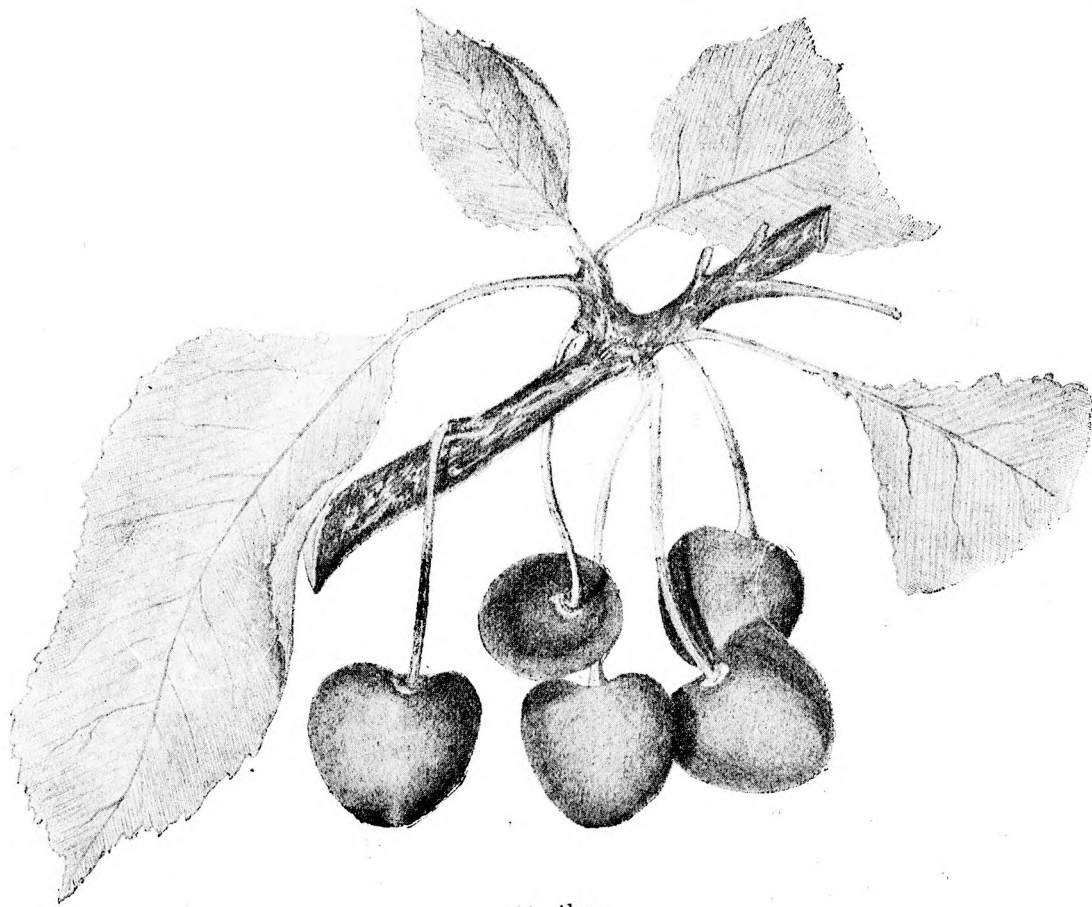
Leirói: Tudtommal nincsenek.

Észrevétel. A nyársardói cseresnye vidékünkön nagyon neves és keresett, ugyannyira, hogy Lengyel- és Oroszországba tömegesen viszik s a befőzésre való legjobb fajták közé méltán soroztatik. Nyers állapotban élvezve nem tűnik ki finomsága annyira, mint befőzve, mely állapotban nemcsak megtartja eredeti keménységét s ropogósságát, hanem kitűnik fölötte kellemes illata s fűszeressége,

Határaink védelme.

Hogy minő nagy veszedelem a San-José-pajzstetű, azt abból is látni, hogy egyre újabb és többnyire meglepő dolgok kerülnek felőle napfényre. Mintha csak a filloxera-vész első évtizedeinek jelenségei ismétlődnének. Egyébiránt a San-José-pajzstetű a gyümölcsfáknak körülbelül csakugyan olyan ellensége, mint a filloxera a szőlőnek.

Mióta utolsó ismertetésemet közzébocsátottam, szenzácziós esemény merült föl. Bebizonyult t. i., hogy ez az állat tényleg nem amerikai, hanem *ázsiai* faj, és hogy Japánból hurezolták be az éjszak-amerikai E.-Államokba.

10. ábra.

melyet az üvegben 3—4 éven át is megtart. — Tartósságát, keménységét s fűszeres illatát illetőleg a többi — előttem ismert cseresnyefajok által utól nem érhető.*)

Antolik József.

*) Midőn Antolik plébános urnak a nyársardói cseresnye szaksterü leírásáért szives köszönetet mondunk, a magunk részéről is készséggel igazoljuk, hogy befőzve tényleg nem ismerünk kellemesebb és zamatosabb cseresnyefajtát mint a nyársardói, a melyet nemcsak az általa küldött pompás befőtt igazol, hanem a mienk is, a melyhez a cseresnyét az elmúlt nyáron Ritzl Károly áll. faiskolai kezelő Kis-Szebenből küldötte be. Mindezek alapján kísérlettelre első sorban is magasabb fekvésű északi tájakra ajánljuk a cseresnyefajtát az érdeklődők figyelmébe. *Szerk.*

Ez a dolog így esett meg. A legutóbbi időben az E.-Államok, okulva a mult tanulságain, elrendelték, hogy minden néven nevezendő növényi szállitmányok a bebocsátás előtt gondosan megvizsgálandók. De ezenkívül az egyes államok külön-külön is törvényeket alkottak, melyek értelmében az egyik államból a másikba irányított növény-szállitmányok is ugyanennek az eljárásnak vetendők alája.

Folyó évi (1898) január 25-én *Craw Sándor* sanfranciskói vesztégzárügyelő Japánból érkezett szilvafákon konstataulta a San-José-pajzstetűt.

1898. ápril 29-én *Webster*, az ohioi kísérleti állomás entomologusa megvizsgált félig telt virágu cseresznye-diszfákat, melyek 1896/97. telén érkeztek

Japánból és ezeken is megállapította a veszedelmet. Noha ezek a fák már egy éve voltak az E.-Államok területén, mégis kétségtelen, hogy az infekciót már Japánból hozták magukkal, mivel azon a helyen, hol elültették, más efféle infekció nincsen és eddig a pajzstetű csak azokon az egyéb fáktól elszigetelt helyen ültetett példányokon élt.

Ugyancsak Webster találta a pajzstetűt *Prunus pendula* és *Prunus pseudo-cerasus* példányain, melyek hasonlólag Japánból érkeztek, de a melyeket még ki sem ültettek, hanem a növényházban raktároztak.

Ezek a tények semmiféle kétséget sem hagynak fenn az iránt, hogy a vész tényleg Japánból került át az amerikai Unió vidékeire.

Voltak már az előtt is, a kik sejtették, hogy így áll a dolog, mert a valódi San-José-pajzstetűhöz igen közel rokon fajváltozatot találtak már Japánban. Mindamellet e gyanu ellen szólott az, hogy Japánban ettől az ellenségtől még eddig semmiféle nagyobb kártétel nem volt ismeretes; azért az utóbbi időben az a vélemény uralkodott, hogy az *Aspidiotus perniciosus* eredeti hazája a Csendes-Oceán valamelyik szigetén van.

Ezzel az újabban megállapított ténynyel a fenyegető vész különösen Európára nézve egészen új stádiumba lépett.

Eddig ugyanis csak az Amerikából érkező szállítmányokat tekintettük olyanoknak, melyek az inficziálás veszedelme miatt különös figyelmet és bizalmatlanságot érdemelnek. Most a dolog megfordult és Ázsiától ugyanazt a rosszat kaphatjuk meg. És tisztában lehetünk az iránt is, hogy nemcsak a japáni szigetország forog itt kérdésben, hanem a »mennyei birodalom«, vagyis China is; mert hiszen Japán és China földrajzi és nemzetközi viszonyai olyanok, hogy a San-José-pajzstetűnek mindkettőben egyformán elő kell fordulnia.

Tudjuk, hogy legujabban Európa Chinával még sűrűbb áruforgalomba lépett, mint Japánnal és hogy ott majdnem minden európai nagyhatalom foglalni akar, sőt részben már foglalt is. Különösen fontos pedig ránk nézve az, hogy kertészeti tekintetben Ázsia ama legkeletibb részeinek mongol népei tömördek árút szolgáltatnak az európai emberfajtának. A japániak olyan virágkedvelők, hogy e tekintetben a földgömb egyetlen népe sem hasonlítható hozzájuk. Türelmük nemcsak az iparcikkék gyártásában, hanem a kertészetben is kiváló eredményeket hozott létre. A nyugati népek, az Egyesült-Államok lakosságát is beleértve, folyvást kapják tőlük az újabb és újabb használati és disznövényeket. Kiváló új fajták létesítéséhez néha igen nagy türelem kell és évtizedek munkája, a mit a gyorsan élő európai és amerikai lakosság nem szeret a kertészetre fordítani; hanem — amennyire lehet — készen szereti kapni a nemesített növényformákat. Legfőleg a keresztezés (két már meglevő nemesített forma közt) az a művelet, melyre türelmünk még ráadja magát, mert a keresztezés eredménye már a második ivadékban jelentkezik. Ama mongol eredetű népek körében az időt, melyet valami

munkára fordítottak, egészen más módon fogták föl, mint mi. Tény, hogy *lakk-gyártmányaikat* olyan hosszadalmasan készítették, hogy például egy-egy kis diszládácska, melyben pipereczikket tartanak, 15—20 esztendeig készült; mert minden évben új lakkréteget kentek vékonyan rája. Megérthetjük tehát, hogy mint kertészek — és a japániak nagy kertészek — ilyen időfogalmak mellett egy-egy új kulturnövényváltás megalkotására 40—50 évet nem tartottak nagy időnek. Az így keletkezett kertészeti kincseket most a nyugati népfaj kertészeti kereskedői mohón kapkodják el és jórészt mint olyan fajtákat hirdetik, melyeket ők maguk produkáltak. Számos hangzatos nevű »ujdonságot« hirdetnek az európai és amerikai kereskedő kertészek árjegyzékei, melyek a ferde szemű emberfajta társadalmában már több száz év előtt jöttek létre. Telt virágu barack-, mandula-, cseresnye- és egyéb ilyen diszfák alkotása igen nagy időt és türelmet igényel; és a japániak ráérték erre is. Azonkívül remek gyümölcsök, szilváik stb. vannak, melyek termő fáit egész hajórakományokkal viszik mindenfelé.

Igy állván a dolgok, hiba volna, ha pusztán csak az észak-amerikai árukat tekintenők gyanusáknak és veszedelmeseknek; megkaphatjuk a San-José-pajzstetűt Japánból és Chinából is, mert hiszen az amerikaiak is onnan kapták.

Egyáltalában pedig jó volna nálunk is egyelőre legalább arra az utra térni, melyet az E.-Államok választottak. Tudni illik minden külföldről érkező élő növényzállítmányt, bárhonnán ered is, a határállomásokon alkalmazott, tökéletesen megbízható szakértőkkel kellene megvizsgáltatni és csak abban az esetben kellene bebocsátani, ha mindennemű infekciótól mentnek mutatkozik. Ezt az eljárást nem csupán a gyümölcsre és gyümölcsfákra, oltógallyakra, dugványokra, hanem egyáltalában minden disznövényre alkalmazni kellene, mert hiszen számos veszedelmes rovar nem csupán a használati, hanem a disznövényeken is megél. Maga a San-José-pajzstetű is ilyen.

De ha jól meggondoljuk a dolgot, be fogjuk látni, hogy a határvizsgálat, ha mindjárt sok bajnak veheti is elejét, mégsem eléggé biztos. Mert először is igen aprólékosnak kellene lennie és minden egyes palántára, bokorra, fára, gyümölcsre, oltógallyára stb. ki kellene terjeszkednie. Már ez maga is olyan föltétel, melynek csak igazán lelkiismeretes, szorgalmas, fáradhatatlan, a mellett igen képzett emberek felelhetnének meg. Amde hol találunk ilyeneket?

Vállalkozó elég akadna, a ki a fizetést zsebre vágna; de hogy kötelességét teljesítené-e, az már más kérdés, melynek fejtegetésébe itt nem bocsátkozunk. Feleljenek rá azok, kik a ma uralkodó viszonyokat ismerik és a kiknek hivatalokkal sok dolguk akad. Fiatal emberek kellene hozzá, a kik a sok és aprólékos munkától nem irtóznak és különösen olyanok, a kiknek őszinte elvük az, hogy a hivatalnok van a közönség kedvéért és nem megfordítva, a közönség a hivatalnok kedvéért. Mert itt egy kis könnyelműség vagy fölületesség

nagy szerencsétlenséget okozhat. Ezek és egyéb hasonlóak miatt a határvizsgálatot nem tartom elégnek, illetve elég biztosnak.

Azért, ha egyelőre hamarjában a határvizsgálatnál megnyugtatóbb eljárást életbe léptetni nem lehetne is, mégis én előttem, mint kitűzendő cél, a valódi »növénykarantén« lebeg. E szerint élő növények vagy növényalfajok importja *magánemberek tetszésének nem volna megengedve*. Az állam föladata volna, hogy a külföldön fölmerülő növény-ujdonságokat importálja, lehetőleg valami szigeten egy-két évig kultiváltassa és az év különböző részeiben szakértőkkel megvizsgáltsa. Csak akkor, ha minden olyan rovarról, élősködő gombáról, egyáltalán minden olyan állati vagy növényi ellenségtől, mely hazánkban eddig általánosan elterjedve nincsen, mentnek mutatkoznék, akkor kapnának belőle *tenyésztő-anyagot* azok a növénykereskedők és magántermelők, a kik ebbeli kívánságukat eleve bejelentették. Mindenki aztán maga szaporítaná tovább a nyert tenyésztő anyagot. Természetesen elvül kellene tartani, hogy minden előre jelentkezett *egyformán* kapjon a kívánt fajtákból és ne részesüljön egyik sem előnyben a másik fölött.

Hogy az ilyen *növényvesztegintézet* biztosabb volna, mint a pusztá határvizsgálat, azt talán fölösleges is mondanom. Mert itt már nem *egy* embernek a lelkiismeretétől függne az ország megóvása a bajtól, hanem egy egész kiküldött bizottságtól. És a »több szem többet lát« igazságán kívül még az is latba esnék, hogy az illető növényeket *vegetációjuk folyamában*, illetve a vegetáció különböző stádiumaiban látnák maguk előtt. Ilyenkor pedig minden betegséget sokkal könnyebb fölismerni, mint akkor, mikor a növény a téli pihenés stádiumában van. *Sőt gombaveszedelmet csakis ilyen módon lehetne elhárítani*, mert szállításkor a becsomagolt növényeken esetleg rajtuk levő téli spórákat fölfödözni nem lehet. Éppen ilyen lehetetlen határvizsgálatkor konstatálni olyan rovarokat és rovarálcákat, melyek a szállított növények *belsejében* rejtőznek és vajmi nehéz meglátni a rovarpetéket. Mindezeknek megállapítása csak úgy fog sikerülni, ha a szállítmányokat előbb elültetik és itt megfigyelik.

Ne mondja nekem senki, hogy a határon fertőzteleníteni lehetne a szállítmányokat. Vannak ellenségek, melyeknek szívósabb az életük, mint a kulturnövényeknek, melyeken vagy melyekben élnek, és azoknak, melyek a növényiszövetek belsejében lappanganak, semmiféle dezinficiáló szer meg nem árt.

Azt az ellenvetést is hiába tenné akárki, hogy evvel az eljárással a személyes szabadságon vagy pedig a forgalom szabadságán csorba ütődnek. Mert vajmi kevesen vannak, a kik élő növényeket hozatnak külföldről; és a kik nagyobb mennyiségben hozatnak, azok jobbra növénykereskedők. Csak arról kellene gondoskodni, hogy azok a dísz- vagy élelmi vagy ipari növények, melyek magból nem szaporíthatók, itthon is kaphatók legyenek. Akkor azután senki sem hozatná amugysem külföldről.

A szőlőtöke- és szőlővesszőforgalomnál például ez az állapot már majdnem egészen beállott.

A személyes szabadságot és szabad forgalmat ellenérvül felhozni *ebben az esetben* nevetséges volna éppen hazánkban. Mert a külföldről befelé irányuló korlátlan növényimport igen kevés embernek van érdekében; sőt ellenkezőleg, majdnem minden emberre veszedelmet hozhat. Gondoljuk csak meg, hogy, ha évtizedek előtt a fönn érintett növényvesztegintézetek európaszerte fönnállottak volna, ma aligha volna, határaink közt filoxera, a peronospora, az oidium, a krumplibetegség, a vértetű és egyébek. Vannak más megszorítások, melyeket majdnem mindenki sulyosan érez és a melyek nélkül jól lehet boldogulni. Ilyenek például a dohánytermelés tilalma, a bor- és a szesztermelés és a boreladás megszorításai.

Mindamellettt *a magkereskedés és a gyümölcsforgalom* szabad maradna; az utóbbi természetesen határvizsgálattal, a mi különben amerikai származású gyümölcsre már is el van rendelve.

A gyümölcsössel való fertőzés veszedelme egyébiránt sohasem olyan nagy, mint az egész növény-példányokkal; a gyümölcsön vagy gyümölcsben kevesebb kártevő faj lappang és könnyebben észrevehető; azonkívül jobbra városokban fogyasztják el. A mi pedig a külföldről jövő magvakat illeti, ezeket, mivel jobbra szívós természetűek, az esetleg rajtuk levő kártékony gombaspórák megsemmisítése céljából páczolással, vagy egyéb alkalmas eljárással lehetne dezinficiálni és csak eme procedúra után kiszolgáltatni a czimzetteknek.

Még könnyebben el volna érhető az emlitem cél, ha megvalósítására több európai állam egyesülne. Egyrészt a vizsgálatot és ellenőrzést különféle nemzetek hozzáértői gyakorolnák, a mi mindenesetre még jobban biztosítaná a sikert és másrészt nagyobb szabású növényvesztegintézetet lehetne létrehozni, alkalmas fekvésű, a szárazföldtől távolabb eső szigeten.

Bizonyára szeptet üt minden figyelmes olvasó fejébe, hogy a San-José-pajzstetű eredeti hazájában, Japánban és valószínűleg Chinában is, nem okoz nagy bajokat, hanem inkább szerényen viseli magát. Olyan szerényen, hogy eddig nem is tudtak ott felőle. Ez azonban természetrajzi szempontból éppen nem csodálatos; *sőt ellenkezőleg az volna csodálatos, ha nem így állna a dolog*.

En már évekkkel kifejeztem irataimban azt a meggyőződést, hogy a San-José-pajzstetűnek az ő eredeti hazájában rá nézve rettenetes hatalmu ellenségekkel kell megküzdenie. Eme természetes ellenségeinek támadásai közt csakis csodaszerű szaporasága segítségével birta fajtát fönn tartani, különben kipusztult volna. Mert a természetben élő állatfajok szaporodó képessége általában attól függ, hogy eredeti lakóhelyükön mennyi veszedelemnek van kitéve az életük. Tulnag szaporasága olyan fajok körében jelertkezik, melyek vagy igen nagy erejű járványos betegségeknek vannak alávetve, vagy pedig olyan tömegesen esnek ragadozó vagy élősködő rovaroknak vagy egyéb állatoknak zsák-

mányul, hogy a sok ezer petéből kikelő fiatal rovarok közül alig egy kettő jut odáig, hogy utódokat hozhasson létre. Olyan fajok ellenben, melyeknek nem sok a természetes ellenségük eredeti hazájukban, nem is nagyon szaporák, mert nekik a tulságos szaporodó képesség ártalmukra válnék, a menyinyiben tápláló anyagukat nagy sokaságuk mellett elfogyasztanák és aztán éhhalálnak volnának kitéve.

Mikor tehát a San-José pajzstetűt Amerikába hurczolták, természetes ellenségeit vele együtt nem vitték be az Egyesült-Államokba; vagy ha bevitték is, ezek ott nem jól érezték magukat. Így aztán az a gyümölcsfarontó ősi elnyomóitól megszabadulván, olyan akadálytalanul szaporodik és hatalmasodik 1—2 év alatt, hogy e mellett még a filloxéra terjeszkedő és szaporodó képessége is eltörpül. Mihelyt bizonyossá lett, hogy az *Aspidiotus perniciosus* ázsiai állat, az amerikai szakkörökben rögtön fölmerült az a terv, hogy entomologusokat küldjenek Japánba, a kik ott a legaprólékosabb megfigyelések alapján puhatolják ki, hogy minő természetes ellenségek tudják ott annyira sakkban tartani, hogy majdnem semmi kárt sem okozhat. Lehet, hogy mig e sorok napvilágot látnak, már meg is kezdték az amerikai szakértők ebbeli buvárlataikat Japánban.

Természetes, hogy mi is feszült figyelemmel és várakozással lestük e tanulmányok eredményét; de különösen azt, vajjon a *San-José pajzstetű japáni ellenségei*, ha mesterségesen átvészik őket Amerikába, itt is olyan jól fognak-e működni, mint a mikádó birodalmában?

A föladat első része — a tudomány mai segédeszközei mellett — kétségtelenül meg lesz oldva; vagyis ki fogják deríteni azokat a faktorokat, melyek ezt a gyümölcsfa-csapást Ázsiában féken tartják. De hogy e fölfödözésnek az E.-Államokra nézve meglesz-e a remélt haszna, az még egyáltalában nem bizonyos. Lehet, hogy Japánban rovarölő gomba pusztítja a pajzstetűt és áraszt rá gyilkoló járványokat. Ebben az esetben pedig nagy kérdés, hogy az amerikai Unió klimája alatt az a gomba jól bír-e megélni. Már eddig is élősöködik egy rovarölő gomba a San-José pajzstetűn Amerikában, de csakis a legmelegebb és legdélibb államokban, például Floridában és Georgiában és éppen e gombának, melynek tudományos neve: *Sphaerostilbe coccophila*, köszönhetik ama délibb államok, hogy náluk a vész nem grasszál olyan nagy mértékben, mint az északibb, hűvösebb államokban. Ha pedig a pajzstetűt Japánban rovarok irtják, ugy ismét az a kérdés, hogy e rovaroknak az amerikai területen nem akadnak-e maguknak is ellenségeik, melyek miatt aztán uralomra vergődni nem tudnának.

Mindeme kérdések megoldása minket is kövételtenül érdekel, mert a veszedelem minket is fenyeget; és ha van orvossága, az Európában is szerepet játszhatik valamikor. Tiszta szívből kívánjuk, hogy az európai nemzetek vállvetett ébersége következtében ez a »valamikor« sohase jelentkezék.

Sajó Károly.

A szőlőoltványok metszéséről.

(Folytatás és vége.)

Lapunk mult számában befejeztem a leírását egy ilyen, ugynevezett *javitott bak* tőkealapnak.*) Ezt mutatja be 13. sz. ábránk, a mely tőke-alapon czélszerűen lehet alkalmazni a rövidesapos (lásd 13. ábra a-nál), a hosszucsapos (l. 13. ábra b-nél) vagy a szálvesszős (l. 13. ábra c-nél) avagy egyéb művelésmódot. Mint már említettem, a metszéspüvelési-rendszer megválasztására befolyással van a szőlő fajtája, hogy t. i. a termő hajtások a vesszőnek a tőkealaphoz közelebb vagy távolabb eső rügyeiből jönnek-e elő; továbbá, hogy inkább kevesebb, de jó bort akarok-e (ilyenkor rövidre metszek) vagy pedig többet, de silányabb minőségűt (akkor hosszabbra metszem a vesszőt).

Néha a talaj-viszonyok is kényszerítenek hosszabb vagy rövidebb metszéspüvelési rendszer alkalmazására, pl. ha a szőlő, a mi oltványoknál vagy pedig némely homoktalajnál (gyakori, csak igen erőteljes hajtást és dus lombzatot hozna, termést pedig nem vagy csak keveset, — ezen körülmény mintegy ujjmutatásul szolgál arra, hogy az egyéves fából hosszabb részt (3—10-szemeset) hagyják meg. Gyengébb talajnemeknél arra is tekintettel kell lenni, hogy annak táplálóanyag-készletét hamarosan ki ne merítsük, azért ezeken a rövidebb művelésmód lesz indokolt. 11. ábránk a fejalapot, 12. ábránk pedig az alacsony czombtőkealapot mutatja be.

Ha megállapodtunk arra nézve, hogy rövidebb vagy hosszabb metszéspüvelési rendszert alkalmazunk-e, az a további kérdés merül fel, hogy mikor messük a szőlőt?

A szőlő metszésére két főidőszak van, t. i. az őszi és a tavasz. Mindkét metszési időnek van előnye és hátránya. Ősszel akkor kell metszeni, a midőn a levelek már mind lehullottak és a tőkének téli nyugalmi időszaka beállott. Inkább valamivel későbbben, mint korábban messünk, mert a tartaléktápláló anyagok vándorlása még kis mértékben a levelek lehullása után is tart és mert kívánatos, hogy ezek lehetőleg a vesszőn alább levő szemekbe rakódjanak le, mert hisz leginkább ezekre van szükségünk; azért ezzel sietni nem kell. Az őszi metszés után a tőke sokkal kevesebbet könnyez, mint a tavaszi metszésekör. Már pedig a könnyezés alkalmával a tőkéből az ott felhalmozva volt kész tartaléktápláló anyagok távolodnak el, a mire a szőlőnek, különösen a hajtások fejlődésének első időszakában nagy szüksége van; ezért a könnyezést lehetőleg mérsékelni kell. Ezt pedig az őszi metszéssel inkább elérhetjük. Előnyös az őszi metszésre az is, hogy

*) Ez a tőkealap korántsem új, mert ez nem egyéb, mint az ugynevezett *sarkos művelési mód*, a melyet Zalában Badaacsony vidékén némi eltéréssel régóta készítenek és Badaacsony-Tomaj után *tomaji metszésnek* is neveznek. Csak hogy itt igen gyakran azt a hibát követik el, hogy a tőkealapot nagyon magasra hagyják fejlődni és így azt betakarítani lehetetlen. Az ő körülményeik között azonban ez sem nagy hiba, — mert azon a vidéken télire nem szokták a szőlőtökét befedni.

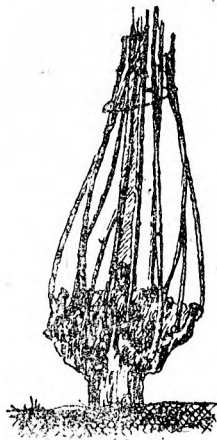
ennek ideje rendszerint a külső mezőgazdasági munkák bevégezése utánra esik, amikor több és olcsóbb munkást kaphatunk, mint a tavaszi munkatorlódás idején. Őszi metszéskor a netán dugványokul alkalmazandó vagy eladásra szánt vesszőt már ősszel megszedjük, azt alkalmas helyen eltarthatjuk és így nem vagyunk azok károsodásának annyira kitéve, mintha a tőkén hagytuk volna őket.

Ezen előnyei mellett vannak azonban az őszi metszésnek hátrányai is. Nem vagyunk a felől sohasem biztosságban, hogy a metszésre is alkalmas késő őszi időben mikor fog beállni olyan nagyobb hideg, hogy a föld megfagy és nem lesz ennek folytán módunkban, hogy tőkénket befedjük. Ha pedig befedve nincsenek, nem annyira a nagy hideg, mint inkább az ilyenkor is gyakran ólmos esők a rügyeknek ártalmára lesznek; de nemcsak az ólmos eső, hanem az is árthat, ha nappal eső esik és a víz a rügyek levélkéi közé behatol, éjjel ott megfagy és minthogy a víz megfagyása alkalmával ki-

szétreped és épen onnét nem fogunk kapni hajtást, ahonnet leginkább akarnánk. Epen ezek a hátrányos oldalai az őszi metszésnek okozzák azt, hogy a fentebb már elősorolt előnyeinek dacára sem alkalmazza a termelők legnagyobb része az őszi metszést.

A tavaszi metszés ideje akkor van, amidőn már erősebb fagyoktól vagy ólmos esőktől nem kell tartani.

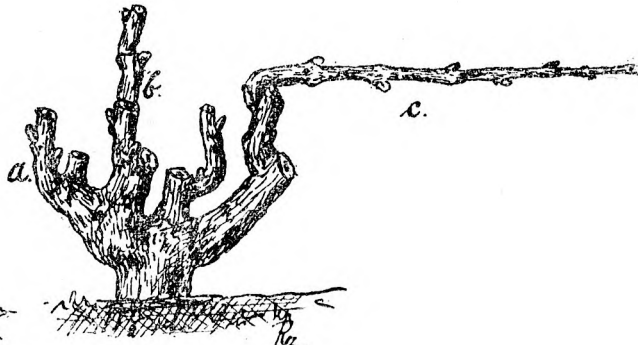
Ott, hol utófagyoktól kell félni, a későbbi metszés indokolt. Nálunk a tavaszi metszés időszaka márczius közepétől ápril közepéig tarthat. Márczius második felében kinyitjuk a szőlőt és azután nyomban következhetik a metszés. Minél korábban metszünk, annál kevésbé fog a szőlő könnyezni; de a nagyon korai metszés a korábbi nyitást feltételezi, ami pedig a már ismert okok folytán nem tanácsos. Ugy kell a metszéssel iparkodni, hogy mielőtt a szőlő fokozottabb élettevékenységet mutatna, — már a metszést befejezzük.

11. ábra

12. ábra

13. ábra

terjed: a szorosan egymáshoz fekvő rügyrészeket összetépi és ezzel megsemmisíti a jövő évi hajtást. Igaz ugyan, hogy azért lehet még a vesszőn hajtás az ugynevezett mellékrügyekből, de ezek már nem oly erőteljesek és rendszerint nem is hoznak termést. Ebből a szempontból tehát indokoltabb ősszel a maga idejében elvégezni inkább a fedést, mintsem a metszést folytatni.

Hogy a dugványozásra vagy eladásra szánt vesszőanyagot mégis biztosítsuk, — előbb rendszeren befedjük ősszel a tőkét és csak ennek bevégeztével metsszük meg a vesszőt, amely munkánál mindig ügyelni kell arra, hogy egy-két szemmel hosszabbra hagyjuk a tőkén maradó vesszőrészt, mint aminő hosszúra tulajdonképpen metszeni kívánjuk. A felesleges részt majd a tavaszi metszéskor kell eltávolítani. Amennyiben hosszú, — talán szálvesszős vagy más egyéb ilyen metszéstüvelési rendszert akarnánk gyakorolni, a meghagyandó szálvesszőt szükséges lesz óvatosan lefektetni és betakarni. Egy másik igen nagy hátránya az őszi metszésnek az is, hogy ha rendes hosszúságúra metsszük már meg a tőke vesszejét, a meghagyott csapnak felső része a fagy következtében gyakran

A nagyobb mérvű könnyezést olyformán is mérsékelhetjük, hogy nem a meghagyandó szem fölött levő íz között metsszük el a vesszőt, hanem a felett a rügy felett levő első csomót metsszük keresztül, amelyet meghagyni akarunk. Ennél a metszésnél azonban ügyelni kell arra, hogy úgy tegyünk a metszést a csomón, (azon a kis karikaalaku mélyedésen keresztül, amely minden csomón köröskörül látható), hogy sem a tőkén maradó vesszőrészen, sem pedig a lemetszett részen a vessző béle ne látszassék. Minden csomónál megszakad a bél és ott olyan képző szövet van, amely a metszett sebet hamar behegeszti és ennek folytán a nedvek kifolyása is kisebb lesz.

A metszés alkalmával távolítsuk el mindazokat a vesszőket, amelyek az öregebb fából jönnek elő, mert azokon úgy sem lenne termés vagy csak igen kevés.

Ezek közül csupán egyeseket kell meghagyni, azokat, amelyekre a tőkealap újraképzésénél szükség van. Ha például a javított bak-tőkealap egyik vagy másik czombja már a kelletnél hosszabbra vagy magasabbra nyult volna, akkor meghagyunk az idősebb farészből kinőtt és alkalmas helyen álló

vesszőt és ezt metszük meg a kívánatos módon, az e fölött levő idősebb farészt pedig előbb lefürészeljük és azután a sebhelyet éles késsel simára metszük. Az ilyen pótló hajtásokra különben már a nyár folyamán is ügyelni kell, hogy azt a fattyazásnál el ne távolítsuk; a letörés ellen is védelmezni kell, valamint ügyelni arra is, hogy őszre kellőkép beérjen.

Ugyancsak a metszés alkalmával meg kell tisztogatni a tőkét a foszladozó kéregtől, a melylyel a szőlő rendes életfeltételeinek is kedvezünk, de egyuttal ott meghuzódó sok kártékony rovar petéjét vagy bábját is elpusztítjuk.

Oltványszőlők nyitásakor, mivel azok a tőkenyagnál nagyon érzékenyek, nem huzzuk el a földet a nagy kapával egészen a tőkenyak közeléből, hogy meg ne sértsük, — hanem az ott mintegy 10—12 cm.-nyi körben meghagyott földrészt a metszés alkalmával kis kézi kapaasóval huzzuk el és egyidejűleg a netán meglevő harmatgyökereket is lemetsszük.

Révész István.

A fehér fügefafa nagyban való termelése a francziaországi Argenteuilben.

L'Hérault Lajos nyomán érdekesnek tartom a nálunk is több figyelmet érdemlő füge nagyban való termeléséről e lapokban a következőket közölni: A fügefafa eredeti hazáját megjelölni nehéz; az egész Középtenger táján előfordul az mivelve és elvadulva s az Oczeán partvidékén, északi és közép Franciaországban is tenyésztik. Szétágazó fa, mely ritkán magasabb 6—8 méternél.

Mint minden egyéb fának, melyet régóta mivelnek, ennek is sok válfaja van, melyek szín, alak, íz, korai vagy késői érésben különböznek. Vannak többé, vagy kevésbé edzett fajok, minek folytán lehet oly fajokat találni, melyek északon épp oly jó és sok gyümölcsöt teremnek, mint a déli vidékeken termelt legjobb fajok. Ide tartoznak azok a csekély számú fajok, melyek Argenteuil talaján évek hosszú során át termeltettek, úgy mint:

1. *A korai fehér füge*; ez a legerőteljesebb és legerjedtebb Franciaországban, hol ős idők óta mivelik, termékenysége, korai érése és gyümölcsének egyéb jó tulajdonai miatt.

2. *A lila füge*, melyet Dauphine-füge-nek is neveznek; ennek gyümölcsei vastagabbak, de később érnek, mint az előbbié; szinte igen bőven termő. Fája hajlékonyabb, mint a fehér fügeé.

3. *A veres füge*, melyet »de la Frette« füge-nek is neveznek. Ez kevesebbet terem és bár gyümölcsei oly nagyok mint a fehér fügefái, de amannál hosszabbak.

4. *A servantini füge*. Ez nem dúsan termő fajta, igen hosszú gyümölcsökkel; fele veres, fele sápadt; későn gyümölcsözik és ezért kevésbé termelik. L'Hérault a telepén tenyésztett fügefajtaokról többek között a következőket írja:

»Nékem 60 fajtám van, de még nem tanulmányoztam kellően, hogy nyilatkozhatnám termelésük czélszerűsége felől? E sorok feladata is csupán a főntemlitett négy fügefajta tenyésztésének leírása, úgy a mint az Argenteuilben történik, a hol különösen a korai fehér füge termelésére helyeznek nagy súlyt, a mennyiben ez ott lényeges kereskedelmi cikket képez.

A fügefafa szaporítása, bármely fajta-hoz tartozzék is, egyenlően sikeres dugványozás vágy bujtás által.

1. *Dugványozás*. Február—márcziusban, vagy mihelyt a töveket kitakarják, dugványozásra leginkább azon vesszőket választják, melyeket el akarunk távolítani. Ezen vesszők 40 centiméternyire, esetleg rövidebbre is visszavágatnak s az e célra előkészített földbe takartatnak, de oly módon, hogy legalább két szem maradjon a föld felett.

Ezen dugványok csakhamar meggyökeresednek és novemberig szabadon hagyjuk őket fejlődni, azután februárban vagy márcziusban gondosan kiszedjük, a midőn már alkalmasak az ültetésre.

Ha ezen dugványok kiszedése már az erős fagyok beállta előtt megtörtént, jól meggyökeresedve ültetésre alkalmasak, de ha ültetésüket február—márcziusra akarjuk halasztani, szükséges azokat a fagy ellen óvni és mint a kiképzett fák ágait, ezek kiálló ágait a földbe takarni, (mint nálunk ez a szőlőnél szokás).

2. *Bujtás*. Az Argenteuilben általánosan szokásos szaporítása a fügefának a bujtás. Ez abból áll, hogy a fa tövében kifejlődő gyökérhajtások egy részét le huzzák a földbe.

A füge-telep ültetése. A fügefafa körülbelül minden agyagos-kavicsos talajban (laza altalajjal) díszlik; követelőbb azonban a talaj fekvését illetőleg. Általában: oly terület, melyet egy oldalról fal vagy egyéb építmény óv és délnek irányul, kedvezőre nézve, mint azt már Páris környékén és emezéhez hasonló klimatikus viszonyok között tapasztalták.

Egy létesítendő fügetelep megválasztásánál még fontos az is, hogy ne legyen kiteve erős szeleknek, viharoknak.

A fügefafa ültetése Franciaország legészakibb részében legezlszerűbben novemberben vagy februárban, esetleg márcziusban történik. Az ültetési eljárást akként végzik, hogy a fiatal fácskák beosztatnak különböző, az ültetvényre szánt terület nagysága, természete, fekvése szerint. T. i. lehet azokat egyenkint, vagy kettős-hármas csoportokba, esetleg kétsoros ágyakba ültetni, stb. Bárminő legyen a beosztás, mely a terület minőségétől függ, a gyökeres dugványok a négyszögű gödrök szögletébe, vagy az árok szélére ültetnek, melyeknek mélysége 40—50 centiméter legyen, nem függőlegesen, hanem kissé ferdén kell azokat ültetni, hogy a későbbi letakarása az ágaknak megkönnyítettessék. A gyökerek 10—15 centiméter vastag rétegben keverék-trágyával és aztán ugyanannyi földdel takartatnak be. Arra is kell ügyelni, hogy az ültetendő fácska a meddig a régi fája ér, ezuttal is betakartassék és csak az évi hajtás, lássék ki a földből; ezt aztán két

szemre kell visszametszeni. Minden fügefafa körül egy 30 cm. mély viztartó tányért kell ásni, hogy az eső, vagy öntöző vizet felfogja. Ezek körülbelül az egyedüli fontosabb teendők az első évben. Nyáron át hasznos a fügefákat locsolni, sőt czélszerű szalmával is behinteni, ha a szükség kívánja.

Ezen ápolást a kifejlődött fügefánál is lehet alkalmazni. Tudva levő dolog, hogy bár ezen fák a melegnek kitett földben diszlenek, egyuttal nedves, friss talajt is kívánnak. Mihelyt november elérkezik, gondoskodni kell ezen fák ágainak betakarásáról, hogy a fagytól meg legyenek óva; mert természetük még nem alkalmazkodott gyakori és erős téli fagyainkhoz. Ezen elővigyázat elkerülhetlen, hogy biztos és dús termésre számíthassunk.

A fügeágak fedése némi figyelmet igényel; földolog, a fedés előtt minden levelet, a mely még rajta maradt, leszedni. Ha megkezdjük a fedést, a fügefafa tövétől addig, a meddig ágai érnek, kis, 25 cm. mély árkokat ásunk, ezekbe fektetjük az ágakat egymás után, ezután 30 centiméternyire földdel fedjük be; igyekezni kell azonban ezen dombot homorura idomítani.

A télen át nincs semmi teendő; de februárban, azaz mihelyt nem félhetünk erős fagyoktól, ki kell takarni; minden fa körül, mint az előző évben, egy medenczét készítvén. A vesszőket 2—3 szemre visszametszük, miáltal több hajtás ered, melyeket szabadon hagyunk azon éven át nőni. Minden fattyuhajtást le kell vágni, kivéven azokat, melyeket a fanevelésre hagyunk meg. A gyökérhajtásokat, melyek a fügefafa tövéből gyakran hajtanak, a melyek állásuk és erőteljes növésük által alkalmasak a főtörzs képzésére és így támaszául szolgálhatnak, meg kell hagyni.

A következő tavasszal, mihelyt a fagyoktól nem kell tartani, a töveket kitakarjuk; a fa körül, mint említettük, egy medenczét képezünk és a múlt évi vesszőket 2—3 szemre visszametszük. Az általunk felsorolt mivelet 3—4 évig ismételtetik, azaz a míg a fügefafa nevelése ezt kívánja. Csakis 4 évvel ültetése után lesz a fügefafa alkalmas az új mivélésre, mely által termőképességét is biztosítjuk és meghatározzuk, és így nevelését befejezzük.

A fügefafa termékenyítésére irányuló munkák.

1. *A rügyek leszedése.* Az ültetés 4-ik évében, mihelyt a tövek ki lettek takarva, megkezdődik a farügyek kiszedése. Ez abban áll, hogy minden szárhelyi rügyet kertészkéssel vagy körmünkkel eltávolítunk. Ettől kezdve, meglehet ismerni a gallyat, hogy termő-e, vagy fattyuhajtás. Az utóbbiakat, hogy pár sarjat kapjunk, mely jövő évben lesz termővé, visszavágjuk 2—4 szemre az előbbi termő vessző alatt.

2. *Az oldalhajtások és szemek kimetszése.* Szükséges még egy második munka, melyet az oldalrügylek leszedésének neveznek; ez márczius végén, vagy április elején végzendő, vagyis mihelyt fel lehet ismerni a termő és fás rügyet.

Ezen rügyeket könnyű felismerni; a farügy többé-kevésbé hegyes, kúpalaku, a gyümölcs vagy termő rügy, gömbölyűbb. A rügykimetszés (oeilleter) a fügefánál abban áll, hogy minden termő vessző melletti farügy eltávolittatik. Ezen dologra nagy súly fektetendő, mert (minthogy minden füge egy hajtás mellett képződik kivételesen két hajtás vagy rügy közt, mely hajtás a midőn fejlődik, terméketlen ággá válik), érthető, hogy ha ennek eltávolítása, vagy legalább részben való bekurtítása nem vitetik szigoruan keresztül, tehát, ha az szabadon nő, úgy e növekedés csak a gyümölcsök rovására történhetnék. A különbséget termő és fáthajtó vessző közt szemre is könnyen fel lehet ismerni. A rügyek eltávolítása körömmel, vagy kerti kés hegyével történhetik; azonban kerülni kell a füge fájának megsértését.

A termő- és farügyek megállapítottván, minden vessző alján 1—2 rügyet hagyunk meg, melyeknek rendeltetésök helyettesítő vesszőkké válni. Fontos ezen vesszők későbbi ápolására, hogy mindig a vesszők alatt vagy mellett álljanak, de soha felettök; különben a fügefafa alakja hiányos és őszszel a letakarásnál is alkalmatlan lenne. A midőn ezen szemek fejlődnek, a régi fán is képződnek mások; ezek szintén eltávolítandók, kivéven azokat, melyek előnyös állásoknál fogva esetleg termő vesszőkké válhatnak.

3. *A fügefafa virágzása.* A fügének összetett, úgy nevezett serlegvirágzata van, melynek egyes apró virágai egyivarúak és a fügének ismeretes körtealakú, belül öblös, vaskos falazatú virágzati vázokján foglalnak helyet s a melybe felül, a szélesebb végen szűk nyílás vezet.

A virágzás elmúltával, május végén vagy júniusban, már apró bimbót lehet észrevenni, melyek a parányi serlegvirágzatok meghosszabbodása által képződtek; a melyek elkésve fejlődtek, azokat el kell távolítani, ha nem tartjuk szükségeseknek a fa további fejlődésére. Ugyanakkor képződnek a fa tövén az említett gyökérhajtások; ezekből évenként 1—2-t meg kell hagyni vezetőágnak, melyek vezetését és mivélését már leirtuk. Junius, julius havában el kell azon leveleket távolítani, a melyek a fügéket érintik, melyektől megfeketedhetnének és így árusításra alkalmatlanokká válnának.

(Folytatjuk.)

Özv. Hessenstein grófné.

A dinnye középkorai termeléséről.

Mi öregebbek nagyon jól emlékezünk még elődeink ama szállóigéjére: »*Lörincz-nap után nem jó már a dinnye, mert ő kegyelme csuffá tette.*« Azt meg tapasztalásból tudja az ifjabb nemzedék is, hogy *mai napság örülünk, ha Lörincz-kor a szabadból érett dinnyét birünk felmutatni.* Ennek az el nem tagadható ténynek okairól sokat lehetne írni és vitatkozni; de mivel ezzel egy nappal sem érnének meg dinnyéink előbb, azért ezt a meddő tért elhagyva, megkísértem röviden a

dinnye középkorai termelését leírni úgy, amint azt kevés költséggel házi kertjében bárki megteheti.

Márczius derekán, tehát éppen ez időtájt, kikeressünk kertünkben egy szeltől védett meleg fekvésű helyet és ott rendezzük be dinnyetelepünket. E végből kijelöljük a sorok és a tövek távolságát úgy, hogy azok egymástól minden irányban 180 cm-re essenek és pedig *hármaskötésben*; tehát két páros sor közé essék egy páratlan.

A beosztás után 40 cm. mély és 80 cm. széles négyszögű gödröket készítünk; ezek kiásásánál — feltéve, hogy a talaj közepes kötöttségű kővér kerti földből áll, melyben dinnyét még nem termesztettünk — a felső jó földet kupacba gyűjtjük, hogy később felhasználhassuk; az alsót pedig a területen szétterítjük. Ha azonban kertünk talaja sovány, kötött, vagy tulla, akkor az egész gödör földjét szétterítjük és jó gypszin, — erdei- vagy érett keveréktrágya földet, homokot és porrá vált istállótrágyát alaposan összekeverünk és ebből a kővér földkeverékből visszünk minden gödörhöz egy-két talicskányit. Közbevetve megjegyzem, hogy vannak szenvedélyes dinnyetermelők, kik még fahamuval és galamb- vagy baromfi trágyával meg is sózzák a dinnye alá készülő földet; ezt azonban csak akkor ajánlatos megcselekedni, ha keveréktrágya nem állana rendelkezésünkre. Hogy pedig valaki az egyes földnemek keverési arányán fent ne akadjon, felemlítem, hogy az erdei- vagy gypszinföld az egésznek felét, — a homok és trágyaföld együtt szintén fele részét képezze és egy talicskányi ilyen keverékhez egy összemarék fahamu és valamivel kevesebb galamb- vagy baromfitrágya veendő. Természetes, még jobb volna ez anyagokat már az előző évben külön halomban összeérlelni és néha trágyalével megöntözve átforgatni; de hát ez már csak a jövőben követhető jó tanács és így meg kell ezáltal elégednünk azzal, amit hamarjában összegyűjtünk.

Ezek után a dinnyetelep egyik sarkában összerázzunk és felhalmozunk annyi meleg lótrágyát, fele annyi falevéllal, vagy ennek hiányában szalmás marhatrágyával vagy félig érett lótrágyával, amennyi a gödrök kitöltéséhez szükséges lesz és halomban hagyjuk állani, hogy az egész tömeg egyenletesen átmelegedjék. Mikor ez bekövetkezett, megtöltjük vele a gödröket úgy, hogy a föld felszínénél egy arasznyival magasabban álljon, közben pedig letapossuk, hogy a trágya későbbi rokkánása egyenletesen menjen végbe. Megjegyzem: kinek kevés meleg trágya áll rendelkezésére, az olyan formán járhat el, hogy a gödrök felét tölti ki ezzel, a másik felét meg félig érett, vagyis hőségét nagy részben elveszített trágyával, halomban korhadó és gyenge meleget fejlesztő falevelekkel, ezt aztán szinte letapossa. Ez utóbbi fészkekben valamivel később veteménnyez, mondjuk úgy április harmada táján, így pár héttel később ugyan, de még mindig előbb lesz dinnyéje, mint a szabadban.

Időközben összeütünk 4 drb 50—60 cm. hosszú deszkákból rekeszeket, — tehát aféle kis melegágyi kereteket és ezeket a trágyával kitöltött gödör

közepére úgy állítjuk fel, hogy annak délnek álló oldala kevés lejtéssel birjon; ekkor aztán 30 cm. vastag trágyaburkolattal körül vesszük és a rekesz belsejét kitöltjük színig a gödörhöz készített földdel, mire befedjük, hogy a kis ágyacska mentől előbb átmelegedjék. Takarónak használhatunk vastagabb üvegtáblákat, keretes kis ablakokat vagy aki nagyon olcsón akar ablakokat készíteni, az a keretre lenmagolajba mártott vékony szövetet, vagy papirost ragaszt és ezzel fedi be a dinnye fészket. Mindezek fölébe hideg éjjelekre még zsákokat vagy kis szalma gyékényeket tanácsos helyezni, hogy ki ne hűljön az ágy.

Az ilyen ágy 6—8 nap alatt szokott átmelegedni és ugyanennyi idő kell a dinnyemag csírázásához is; hogy ezt az időt is megnyerjük, azért egy kisebb virágcserepbe vagy csuporba nyirkos fűrészpórt vagy mohát teszünk és a 3—4 éves magvakat közé rétegezve, a meleg kályha közelébe hozzuk, hogy előre csírázzanak; e közben ügyelünk, hogy a magvaknak állandóan meg legyen a kellő nyirkosságuk és hogy az elvetésig csak annyira csírázzanak, mikép a mag héja megpattanjon és a kis csiragyökér épen láthatóvá váljék.

Ezután minden fészekbe három magot vetünk, langyos vízzel megöntözzük és ismét befedjük, hogy jó melegük legyen. Két-három nap múlva dinnyéink már kikelnek; ekkor világosságot, sőt szép napos időben már egy kevés friss levegőt is juttatunk nekik olyanformán, hogy az ablakot egy keveset felemeljük, nehogy dinnyéink felnyurguljanak. A naponkénti teendő a továbbiakban arra szorítkozik, hogy ha a talaj száraz volna, eleinte a déli órákban, későbbben 3—4 óra között langyos vízzel megöntözzük, rendszeren szellőztetünk és az ablakokat gondosan befedjük, nehogy érzékeny kis palántáink megfázzanak. Amint a napok melegebbekké válnak és dinnyéink növekednek, fokenként több levegőt juttatunk nekik, sőt későbbben, a déli órák alatt az ablakokat egészen eltávolítjuk és csak hűvös napokon hagyjuk rajtuk.

Eddig a görög- és sárgadinnye kezelése egyforma volt, mikor azonban a sárgadinnye a szikleveleken kívül már három valódi levelet fejlesztett, akkor kezdődik annak metszése, vagy mint népünk mondja: herélése, melynek czélja az, hogy a termő indákat a rendesenél előbb megjelentsük; mert *míg a görögdinnye termését a főindák végein hozza s e miatt nem szabad azt metszeni, addig a sárgadinnye a harmadik mellékindán hozza termését.* Ezt tudva, éles késsel kimetsszük a fő vagyis első indát közvetlen a harmadik levél alatt, a minek természetes következménye az lesz, hogy a megmaradó két levél hónaljában lévő szemekbe tódul a nedv és azok indát és pedig most már másodrendűt fejlesztenek. Ezeket ismét nőni hagyjuk addig, a míg 8—9 levelet fejlesztettek, akkor ismét a 7—8-ik levélre metsszük vissza, mire előtörnek a harmadrendű vagyis termő indák, a melyek közül a tőhöz legközelebb álló első-második indák gyakran meddők szoktak maradni, miért is ezeket akkor, a midőn a többin gyümölcs kötődött: tőben eltá-

volítottuk, hogy a tövet hiába ne gyengítsék. Ugyan e végett azokat az indákat is, a melyeken termés mutatkozik és az ludtojasnyira megnőtt a gyümölcsöktől számított második levélnél szinte lekurtítottuk. Ezzel aztán a dinnye metszését befejeztük; most az indákat a fészkek körül csillag alakban elosztjuk és lekampózzuk, hogy a szél bennök kárt ne tehessen, ha pedig még hidegtől kellene tartanunk, akkor a rekesz alá 4 téglát teszünk és ez alatt eresztjük ki az indák végeit, hideg éjjelekre pedig a rekesz alá hajlítjuk. Eleinte úgy is lehet eljárni, hogy a rekesz oldalaihoz érő indákat szépen kör alakban vezetjük el a rekesz alatt és csak később engedjük ez alul kinőni. Junius közepe felé a rekesz egészen is eltávolítható, a melyet némelyek akkor ismét a fészkek fölé tesznek, amidőn a teljesen kifejlődött dinnye érését siettetni kívánják.

Ennyiből áll ime, — röviden összefoglalva — a dinnye középkorai termelése, a melyhez még csak azt kívánom hozzá adni, hogy tapasztalataim szerint a turkesztáni dinnyefajták nem mind egyformán alkalmasak a most leírt termelésre; hatem első sorban is azok, a melyeknek nagy levelük és buja növekedésük van, még inkább azonban a Cantaloupe-félék, a melyeknél a metszésnek is kézzel foghatóbb eredménye mutatkozik, mint a gyengébb turkesztáni fajtáknál. Ezért az első termelésre használjunk korai fajtákat, a minő pl. a *Carmelita cantaloupe* és *hógömb* is, a második érési időszakba vehetjük azután a turkesztáni fajtákat, a melyeknél a metszést annyiban módosítjuk, hogy mikor 4 levelet fejlesztettek, akkor 3-ra metsszük vissza és azután az előtörő három indát metsszük meg 9 levélre, mire szabadjára hagyjuk. Én ugyanis azt véltem tapasztalni, hogy így bővebben terem és erőteljesebben növekedett, mintha rendszeresen metsszük. Jól tudom, hogy a dinnye magvát cserepekbe, gyepszeletekbe is szókták vetni, szóval annak több mesterséges termelési módja is létezik; ezeket azonban azért nem említem fel, mert hosszas gyakorlatomból kifolyólag a leírt eljárással értem el a legszébb eredményeket. Hiszem is, hogy mindazok, kik ezen utasítást követik és később, szárazság idején, a dinnye töveket nem naponkint, hanem hetenként egyszer-kétszer, de akkor bőven, állott vízzel megöntözik, a termés mennyiségével és minőségével meg lesznek elégedve.

Angyal Dezső.

Mult évi tapasztalatok a kert és szőlő köréből. *)

Talán nem lesz érdektelen s így szívesen veendő a t. szerkesztő és olvasó szerény soraimat, a melyekben mult évi tapasztalataimat s megfigyeléseimet bátorlakodom közölni.

Először is bemutatom magamat, s községemet. Én róm. k. plébános vagyok s nagy barátja a

*) Mint egy igazi jó pap példáját, ki hiveinek nemcsak a lelkiek hanem az anyagiak terén is vezére, mutatjuk be olvasóinknak eme tapasztalatok íróját. A szerk.

kertészetnek. Községem, *Kisorosz*, Torontálmegyében van, közel Nagy-Kikindához és Zsombolyához.

A szőlő- és gyümölcsművelés a községben csak újabb időben 10—15 év óta kezd fellendülni s lábra kapni. A község szerződéses lévén, eddig a kertészettel nem igen törődött, fő- s egyedüli jövedelmi forrása a gabona és dohánytermelés. A szőlőművelést én honosítottam meg a községben; midőn ide jöttem 18 év előtt, csakis három helyen volt csemege szőlő; ma 53 holdra terjed a beültetett terület — Nagysikerű szüreteimen hiveim felbuzdulván, tüzesen láttak a szőlő ültetéshez és néhány évig nem is bánták meg, de mióta a peronospora és fillokszera pusztít, nagyon elvesztették kedvüket. — Én voltam az első, ki permetezőt hozattam s először permeteztem, hátamon czipelvén a permetezőt. Kertembe gyűjtött hiveimet lelkesítvén, buzdítván a permetezésre, kinevettek és elneveztek »komédiás«-nak, »pojácának.« De én ezen új nevekre csak nevettem kedves hiveim később — sirtak. De pár év múlva, látván, hogy a permetezés nem »komédia« nem boszorkányság; lassan ők is hozzászoktak s ma már 7 permetező van a faluban s én hordó számra hozatom a rézgáliczot — nekik is. Keserű tapasztalatokból győződtek meg, hogy a ki nem permetez, nem is szüretel. Nálam dús szüret, nálók elperzselt szőlő vala. Ma mind permetez. Tehát lássuk feljegyzéseimet.

I-ső permetezés április 30-án délután 1 órakor kezdődött szép, tiszta idő mellett, 4 órakor csendes eső érte, folytatás május 2-án szép, tiszta idő s 16% meleg mellett; május 4-én hűvösre vált az idő, hideg, borongós, 8% meleg. 1% bordói-keverék.

II-ik permetezés május 9-én d. e. szép, tiszta idő mellett 15% meleg; folytatás 11-én d. u. 16% meleg mellett, 12-én szeles borult idő mellett. 2% bordói-keverék.

Junius 20-án kötözés alkalmával találván peronosporás leveleket, a

III-ik permetezés következett junius 22 és 23-án tiszta idő és 20—22% meleg mellett, 2% bordói-keverék.

Háromszori szabályszerű permetezés után julius 4-én ismét találtam peronosporás leveleket, mire következett a

IV-ik permetezés julius 12—13-án kevés szél és 21% meleg mellett. 2% bordói-keverék.

A keverék elkészítésénél mindenkor használtam a lakmusz papiros-próbát, tehát a vizet, illetve keveréket mindenkor szabályszerűen készíttettem én magam.

Az eredmény nagyszerű volt: a szőlő teljesen kifejlett, pompásan beérett s finom bort adott. Október 1-jén szüreteltem a beállott eső miatt, más években október 10—12 szoktalan szüretelni; szüret alkalmával szőlőm oly zöld és lombos vala, mint májusban, és november 10-én fedtettem be, s még akkor is nagyon lombos vala.

És mennyit szüreteltem? Kertem csak a parokiális háznál van, tehát csakugyan »kert«, a szőlő területe 1040 □ öl a kataszter szerint, de a fillokszera miatt a tavasszal már két tábla elpusz-

tult, a termő nincs 800 □ öl, s e területről szürtem 2086 liter mustot, melyet azonnal eladtam à 20 kr. 417 = frt 20 kr. és kaptam 60 liter 20 vonalas törkölyt, literjét eladtam 1 frt 20 kr. = 72 frt. összesen: 489 frt 20 kr.

Óriás termésem volt, öreg emberek jöttek csodálni és bámulni. Szőlőm sodronyra (spalier) és 160 cm. karóra van művelve. Megjegyzem, hogy ez nem esetleges termés, kertemből szürtem már 3200 litert is.

Körisbogarak. A templom előtti kis téren és virágos kertemben vannak fagyalfák és orgona-cserjék, melyeket június 2-án tömérdek *körisbogár* lepsett el, kegyetlen módon fölfalván a szép zöld cserjéket és iszonyu pézsmabűzt terjesztvén. E váratlan sáska-had garázdálkodása iszonyatosan bosszantott, sajnáltam diszfáimat. Egyet gondoltam. Előhozattam a permetezőt, s a rendes bordói keverékkel megpermeteztem a cserjéket. A bogarak nem döglettek ugyan meg, de pár óra múlva mind elrepült, mint a raj. Megfigyeltem, falt egyet-kettőt a levélből, de legott kidobta szájából — repült tovább. A kinek diszfáit tehát e csunya bogár meglepi, permetezéssel megszabadulhat tőle.

Vértetű, pajzstetű (San-José). Először is tisztelettel kérdezem, hogy a pajzstetű és vértetű egy és ugyanazon bogár?*)

Szép kertemben sok almafa lévén, régente szekérszámra termett az alma s nemcsak szépen pénzelt, de télirevaló is volt elég; de néhány év óta nagyon megapadt a termés, se eladni, se enni való nem volt elegendő; tavasszal a fák dusan virágoztak, de a gyümölcs lehullt, a levelek sárgultak, a fák silányultak, a fiatalok nem haladtak, nem fejlődtek; okát kutattam, de nem találtam; évek óta láttam hófehér pehelyféléket a fákon. De soh'se gondoltam és tudtam, mi az, vagy mi lehet abban? Csak mióta a »Gyümölcskertész«-t olvasom, tudom és látom, mily nagy baj és veszedelem van az én kertemben is. Fáim alaposan el vannak lepve vértetűvel.

A »Gyümölcskertész«-ben olvasván e veszedelmes féregről, június 13-án készítettem közönséges hamulugot s midőn kihült, belemártottam egyszer a tetves galyakat, s aztán a napra tettem, 1/2 óra múlva nagyító üveggel megvizsgáltam s láttam, hogy nagyon nyugtalanok, csápjaikkal erősen hadonáznak, sőt helyeiket elhagyva, az ágon szétmászának; 1/2 óra múlva ismét megvizsgáltam, már néhány dögölttet láttam és pedig hanyattfordulva, a többiek barnák s nagyon nyugtalanok valának; egy óra múlva ismét megnéztem, ekkor élő már alig vala, másnap reggel csakis két élő találtam, a többi dögölve, feketék s összelapulva valának.

E szerint a vértetűt marólyuggal talán sikeresen lehetne pusztítani?**)

Fáim egy részét a tavasszal bemeszelttem,

*) Nem, az két különböző élősködő. A szerk.

**) Valamit az is használ, a petroléumot, vagy ennek keverékét hatásosabbnak tapasztalták. Szerk.

most azt tapasztaltam, hogy e fákon vagy épen semmi, vagy csak nagyon kevés van, s az is nem a meszelt részeken; ezt látva, most késő ősszel nem higitott, hanem *vastag* oltott mésszel jól, vastagon bekenettem a fákon minden repedést, lukat, s azon helyeket, melyeken vértetű volt, vagy egykor pusztított. — Kiváncsi vagyok, lesz-e és milyen eredménye ennek?

Október 21-én a fák töve körül, trágyázás céljából, a földet közbe elhuzattam s akkor bámulva láttam, hogy a gyökerek, de kivált a vadhajtások (fattyak) mintha liszttel volnának behintve, oly fehérek s tengermennyiségű a vértetű, mely telelni már a gyökerekre s vadhajtásokra vonult. A legmelegebben ajánlom minden gazdának, hogy a fák törzsét ősszel körülkapáltassa, mivel ott valószínűleg vértetű szaporító melegágy van; én ezután még nyáron is megteendém; kiváltképen a fattyak szorgosan irtandók, illetve gyökérből lenyesendők s nem a föld színe fölött, mint tenni szokás. Több napon át pusztítottam a rengeteg férget, mely minden almafa gyökerénél busásan találtatott.

Tehát a vértetű Torontálban is bőven el van szaporodva, csak nem igen tudják az emberek. Mint megfigyeltem, még az utszéli fákon is van. Tehát teljes erővel talpra kell állnunk s e kártékony férget összetett erővel pusztítani, különben nem eszünk almát. Csakhogy az irtásnak általánosnak kell lennie, mert mit használ az, ha én irtom, de a szomszédom nem, a honnan aztán seregesen vándorolnak hozzám és másához is. Én is tartok Jablonowski urral (Gy. K. 1898. 22. sz.), »hogy e rovar *állandóan üldözzük és alaposan irtsuk.*« Igen, de ki ösmeri e rovar? Kevesen, nagyon kevesen. A nép éppen nem. Én is éveken át bámultam a »pehelyes, tollas, havas galyakat«, nem is gyanítva, hogy e finom pehelyben almafáimnak mily veszedelmes ellensége lakozik. Én csak a »Gyümölcskertész«-ből ösmertem meg e csunya rovar. Tehát a legszélesebb körben a néppel kell megösmertetni ezen veszedelmes rovar s annak állandó irtására buzdítani, erre pedig legüdvösebb eszköznek vélném a tanító urakat, hogy az iskolás gyermekeknek mutassák meg s ezek pusztítására a gyermek-sereget ösztökélni, mely csupa játékból is megteszi azt. Én már keményen mutogatom az iskolában, de pusztítják is az urfiak. — Kérem, öreg és fiatal gazdatisztek nem ösmerik e rovar! Én magyarázgatok s mutatom nekik. Hogy ösmerné hát a nép?*)

Csak még azzal nem vagyok tisztában, hogy a pajzstetű (San-José) és vértetű egyet jelent-e? Kérem erre becses szerkesztői üzenetét.**)

— Sajó Károly urnak a San-José pajzstetűről irt szép tanulmányát nagy figyelemmel olvastam.

No, de legyen erről most elég! A tavasszal — ha élek — bizton be fogok számolni irtásom eredményéről. Legközelebb össze fogom járni az

*) Mint lapunk más helyén megolvasható, erélyes földmíniszterünk figyelmét eme veszélyes állat sem kerülte el és annak irtása végett már meg is tétette a szükséges előmunkálatokat. Szerk.

**) Hála Isten, nem! Szerk.

összes kerteket, megvizsgálandó, hol és mily mennyiségben van; az uradalmi nagy gyümölcsös tele van, ezt láttam, de azért nem pusztítja senki sem.

A méhek. A kedves »Gyümölcskertész« 15. és 16. számában a szerkesztői üzenetek legvégén ez áll: »Egyébként még mai napig sincs véglegesen eldöntve, tesz-e a méh kárt a szőlőben avagy sem?«

Hosszas tapasztalat után a leghatározottabban állítom, hogy a *méh kárt, még pedig nagy kárt tesz a szőlőben.* — *Egész nyáron egy méhet se látok kertemben, de a mint érett a szőlő, valóságos méhteleppé lesz kertem; nem messze tőlem egy embernek méhese volt.* A szőlőt kikezdi a darázs, a kis madár, de *kikezdi a méhecske is, száz és száz esetben megfigyeltem, s a szőlő levét oly szépen kihordják, hogy csak a tiszta héj marad;* mézes pálinkával kas-számra fogtam őket össze. Ha szép száraz az idő, tisztára elhordják a bort, azaz a szőlő belét, ha esős, akkor a sok megsértett bogó elrohad; *jaj annak a szőlős gazdának, kinek közelében méhesek vannak!* A ki az ellenkezőt állítja, bizonyára korán szüretel, a szőlő nem egészen édes, vagy a méhecske közelebb talál eldelt. *Experto, creda, Roperto, a méhecske szereti az édes szőlőt!*

Birsalmák. Kertemben van öt alacsony törzsű birsalmafa, én nemesítettem mind; minden esztendőben bőven termett. De az idén bámulatos nagyok lettek, általában mind meghaladta az 500 grammot, de volt 700 grammos is. De nem elvéte, hanem szabályszerűen mind ily nagy volt.*)

Szőlő oltás. Szerény jövedelmű plebániámhoz föltétlenül szükségem lévén kertem jövedelmére, ki nem mondható fájdalom szállotta meg szívemet, midőn az 1897 év őszén azon tapasztalatra jöttem, hogy szép és jövedelmező szőlőmet megtámadta a fillokszéra. — Legott az ujitásra gondoltam nemesített amerikai alanyokkal úgy, hogy három év alatt rekonstruálom szőlőmet. De szegény ember lévén, hol vehetek én annyi venyigét? Folyamodtam a magas földm. miniszter urhoz és erre váratlanul beállit hozzám *Varga Zsigmond* ur a ménesi szőlőtelepről azon kijelentéssel, hogy a miniszter parancsa folytán eljött engem tanítani — az amerikai szőlőt nemesíteni és kezelni. Azt véltem a föld elsüllyed alattam; nem tudtam, sirjak vagy nevessek. Milyen szerencse ez? Szegény falusi pap nincs ilyesmihez szokva.

Legott elküldtem *Beck Ottó* derék tanítóért, jöjjön, tanuljon ő is; és esőben sárban kimentünk a kertbe hárman, tanulni. *Varga* tanár ur előadása kedves, világos, érthető s előzékenysége határtalan volt. Az ő információja folytán megrendeltem a *Szőlészeti Kátét* s a »Gyümölcskertész« és *Varga* ur néhány nap múlva megküldte a »Szőlő és borgazd. Lapok« két évfolyamát; ápril 10-én megérkezett a ménesi szőlőtelep igazgatójának levele, melyben értesít, hogy a nm. földmívelésügyi miniszter ur a sárospataki áll. szőlőoltvány telepről nekem

*) Valószínűleg meg lettek trágyázva, talán megmetszve is és bőven kaptak vizet. *A szerk.*

3000 darab *Riparia selecta*-gyökeres vesszőt engedélyezett — ingyen . . . Boldog Isten mi lesz ezzel?

Beck tanítóval a szőlészeti kátét darabokra szedtük, tele firkáltuk, az ujságot falánkul rumináltuk, csináltuk a metszéseket, tanultuk a kézfogást, s mikor már valamit tudtunk elméletileg és gyakorlatilag, akkor bementünk — az iskolába és tanítottuk a gyermekeket, fájdalom! egyelőre csak 7 leányt és egy fiut. Mig a vesszők megérkeztek, éjjel, nappal tanultunk és tanítottunk; ápril 16-án értesítenek Sárospatakról, hogy a 3000 gyöker *elindult.* És mi várva-vártuk. És megérkezett ápril 23-án. — Ápril 24-én hozzá fogtunk az oltáshoz, angol nyelven párosításhoz; biz az nehezen ment, volt *véres kéz elég,* de mégis ment és 4 nap alatt a 8 gyermek beoltott 2500 vesszőt szépen, szabályosan. Seregesen jártak nézni munkánkat urak és parasztok, még a szomszéd faluból is, sőt a zombolyai főszolgabíró is meglátogatott. Az összes munkát, oltást és eliskolázást *Varga* ur utasítása s a káté tanítása szerint végeztük és epedve vártuk az — *eredményt.* És ez nemcsak kielégítő, de bámulatos, több mint 80% szabályszerűen megfogta, daczára, hogy bizony már jó későn volt.*) A nem nemesített gyökereket elültettük s jövőre zöldoltást fogunk csinálni, melyre az összes nagyobb iskolásokat meg fogjuk tanítani és a szülőket is meghívni.

No, de most legyen elég!

Kedves szerkesztő uram! Szeretettel kérem önt és olvasóit, engedjen meg, hogy ily hosszantuntattam s ennyire igénybe vettem türelmüket.

Isten áldása legyen szeretett hazánkon s szerkesztő ur hazafias fáradságán! A »Gyümölcskertész« megfizethetetlen kézikönyv!**)

Ambrus József
plebános.

Kerti szerszámainkról.

4. Fa-tisztító, nyese- és oltó-eszközök.

Ajtónk előtt a reményt és rügyet fakasztó kikelet; dalos pacirta az enyhülő levegőég felé száll, mintha a kertgazdát ő is hivogatná gyümölcsfához, a melyeken ilyenkor különböző szorgos munkák várnak elvégzésre. A jó szerszámok ezt a munkát nagyon megkönnyítik, azért ezek közül fogok ezuttal néhányat bemutatni.

A hernyózó olló. Ki eddig a hernyófészkeket le nem szedte, az most már ezt a munkát sietve cselekedje meg, nehogy elkéssen vele. Alacsony fákról könnyen leszedhetők ezek pusztá kézzel is; terebélyes, meglett kóru fáknál ellenben hosszú rudra erősített hernyózóollóval lehet ezt egyedül

*) Ellenkezően: akkor volt legjobb ideje az oltásnak, mert a föld már átmelegedett és így gyorsan ment végbe a megfogamzás. *Szerk.*

**) Köszönjük, a buzditásul szolgáló elismerést, a melyet viszonzunk azzal, hogy ha minden községnek ilyen ügybuzgó papja volna, nem hiányoznák lapunk egy termelő házában sem és akkor még többet nyújthatnánk, mint most. *Szerk.*

megcselekedni. Ennek az ollónak több fajtája létezik, a melyek közül a 14. sz. ábrában egy olyant mutatunk be, a melyik nemcsak lemetszi a hernyófészkes galyat, hanem egyuttal a lemetszett részt meg is fogja, a mi annyiban előnyös, a mennyiben a hernyófészkek nem hullanak bele a fa koronájába, a midőn ott nem egyszer fennakadnak és a hernyók életre kelve, felmásznak a fakadó lombhoz, virághoz és azt a kertgazda csúfjára és

A fakaparó-, vagy fatisztító-kés. Ilyen is többféle van; ezek közül a 15. ábrában egy olyan kipróbált és jónak bizonyult formáját mutatom be, a mely nyélre is erősíthető, de anélkül is használható, a mint azt a szükség éppen magával hozza. Látható, hogy van egy hegyes oldala, a melylyel a falhasadékaiba hatolhatunk, van egy fogas és egy éles oldala, a melyekkel a felcserepesedett kérget és mohot alaposan eltávolíthatjuk és így feladatá-

kárára terágva hirdetik, hogy fél munkát végzett. Ugy tudom, ez az olló a közönségesnél valamivel drágább ugyan, de ez a kiadási többlet sokszorosan megtérül a tökéletesebb munka révén.

Vannak azonban, a mint ismeretes, nemcsak a fa koronáján, hanem annak törzsén és vastagabb ágain is részint hernyótojások, részint mohok, zúzmók és különféle furkáló rágcsáló férgek, a melyek a felcserepesedett és elhalt kéreggel együtt eltávolítandók, mert ezek egyenest a fa élete ellen törnek. Ezek irtására szolgál

nak eléggé megfelel. Itt azonban egy keveset állapotunk meg; mert ezzel vagy bármely hasonló célra szolgáló eszközzel az avatatlan a fában több kárt mint hasznot tehet, és pedig az által, hogy lenyuzza a fa ép kérget egészen a zöldszínű háncs-szövetig, a helyett, hogy csak az elhalt kéregrészeket s a mohoktól és zúzmoktól takarítaná a fát meg. E végből a fatisztítókéssel óvatosan kell elbánni, vagyis, mint az idők folyamán módosult példabeszéd mondja: »Magad uram még ha szolgál van is!« Jól tudom én is, hogy vannak fiatalabb fák a melyeknél a

fakaparót erre a célra készült drótkefék sőt még páncélkezettyük is helyettesíthetik; ezeket azonban fel sem említem, mert egy jól megtermett tengericsutka, ócska sárkefe vagy akár egy szalma csutak a fatörzs tisztogatásánál ezeknél jobb szolgálatot tesz és mégis olcsóbb, vagy éppen ingyenbe esik.

Mikor a fa alaposan meg lett takarítva, akkor fogunk bele a metszésbe, a mely célra használjuk:

A kést, az ollót és a fűrészst. Ezek a szerszámok nagyon is változatos alakúak, nagyságúak és kiállításúak; közülök megint csak olyanokat mutatok be, a melyek ki lettek próbálva és jóknak találtattak, a ki tehát ezeket beszerzi, az nem adja ki pénzét haszontalanul. *A 16. sz. ábra egy metszőkést mutat, a melynek nyele szarvas-agancsból van készítve és így erősebb gallyak lemetzésénél sem csuszik ki a metsző markából; a pengéjének pedig hajlott alakja van, miáltal a metszés alá kerülő farészből nem siklik ki úgy, mint az egyenes vagy kevésbé hajlott penge. Ezt a kést használjuk első sorban is faiskolai oltványaink alakító-metszésénél; továbbá állandó helyükre ültetett fiatal fáinknál; végül pedig a tavaszi fásoltásoknál az alanyok előkészítések, vagyis mind ama helyeken, a melyeken ollóval nem szabad dolgozni, a mennyiben az roncsolt sebet hagy vissza, a mely nehezen és tökéletlenül heged be, nem úgy mint a borotva élességű kés nyomában. *A 17. ábra* ismét egy egyszerű, de jó fa- és szőlőmetsző ollót mutat, a melynek előnyös oldalait nem is kell annak magyaráznom, a ki ilyen szerszámmal szokott dolgozni; mert tapasztalásból tudja, hogy előnye mindenekelőtt az, hogy a pengéje a nyéllal egy darabot képez, miáltal ennél nem fordul elő, a kés meglazulása, mint azoknál, a melyeknél a kés szegekkel vagy csavarokkal van a nyeléhez erősítve. Egy második előnye a vasuti kocsi ütközőjének formájára készült rugószerkezet, amely könnyen kivehető, minek következtében eltérés esetén kicserélhető. Éppen e miatt ilyen olló vásárlásnál célszerű egy tartalékruugót is kérni, hogy törés esetén fent ne akadjunk munkánkban. *A 18. sz. ábra meg egy célszerű kerti zseb-fűrészst mutat a melynek előnyei közé tartozik az, hogy keskeny és vékony lécen, az ágak és tőkefejek közé mindenüvé be lehet férni vele; mivel pedig a nyakánál levő sárga rézboríték forgatható, ennél fogva munkaközben ezt oldalt fordítva olyan szilárd állást biztosítunk a fűrésznek, hogy az megsem mozdul. Munka után eredeti állásába fordítjuk vissza, a midőn mint a kés, becsukható és kényelmesen zsebbe tehető.**

Végül pedig itt lévén a csonthéjas gyümölcsfélék oltási ideje is, amennyiben régi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy mentől korábban oltjuk ezeket, annál több fog megeredni: célszerűnek látom egy füst alatt megemlékezni még:

Az oltókészekről is, a melyek közül a 19. ábrában bemutatott két pengéjű kés régi ismerősünk, melyről bátran állítható, hogy az oltásnál a többek között azért tesz ez jó szolgálatot, mivel munkaközben mind a két pengéjét kinyitva tartjuk és a nagyobb késsel az alanyt készítjük elő, a kisebbel

pedig az oltás miveletét végezzük és így a kés állandóan a kezünkben marad, minek következtében nem tapad reá piszok és föld. *A 20. ábrában látható kés egy pengéjű, a melyhez vastagabb alanyoknál még a 16. sz. ábra alatt feltüntetett metszőkést is igénybe kell vennünk, mikor hol az egyiket, hol a másikat le kell tennünk, és így a bepiszkolódás esélye jóval nagyobb, különösen akkor, ha az oltó a viasszal vagy tapaszszal olyan ügyetlenül bánik, hogy szerszámait, kezeit, sőt még a ruházatát is tele mázolja vele, mint ezt sok kezdőnél lehet tapasztalni.*

Ezért a gyümölcsfa oltásoknál a két pengéjű kést előnyösebbnek tartom; de felemlítem azt is, hogy ez, mint kisebb fajta metsző-kés az oltványok alakító-metszésénél szinte jó használható és így, — feltéve, hogy jól van készítve, — árát megéri. *A 20. sz. ábrában feltüntetett egy pengéjű kés a szőlőoltásnál szinte jól használható, nemkülönben olyan alanyoknál, a melyek párosítással ölthetők be; a kerti metsző kés pedig éppen hajlott hegyénél fogva az őz- vagy kecskeláb oltásoknál az ismert háromszög kimetszésére alkalmas; az ék megfargására megint az egy pengéjű oltókés használható. Így tehát látjuk, hogy az egyiknek is, a másiknak is megvannak a maguk helyén felhasználható előnyei, miért is tisztán egyéni elhatározás dolga, hogy valaki a két oltókés közül melyiket szerezzze meg. Záradékkul még csak arra kívánok figyelmeztetni, hogy szerszámainkat tartsuk mindenkor élesen, annál is inkább, mert erről magunk is gondoskodhatunk, a mennyiben a fenéki használata nagyon egyszerű és könnyű munka; a köszörükőtől azonban a lehetőségig tartózkodjunk, mert az hamar elkoptatja az aczelt és annak durva, kicsorbulásra hajlandó élt kölcsönöz. Kellő kimélettel és tisztán tartással minden szerszámunk kétszer annyi ideig eltart, mintha arra kellő gondot nem fordítunk és így bátran mondhatom: »Ha látom a szerszámait, megmondom milyen kertész vagy.«*)*

Sikabonyi.

Turóczmegeye gyümölcsészete.

Két év előtt Budapesten tartott gyümölcsfatenyésztési tanfolyamon Molnár István kir. tanácsos ur azt a kérdést intézte hozzám, vajjon igaz-e az, hogy megyénkben semmiféle nemesebb gyümölcs meg nem terem, mert ő a megboldogult tanfelügyelőnkéntől, a mikor ezt felhívta, hogy megyéje tanító-ságát buzdítsa a gyümölcsészetre, azt a választ kapta: »nem terem meg itt kökényen kívül semmiféle nemesebb gyümölcs.«

Őszintén bevallva, ez a kérdés olyan váratlan volt, hogy akkor teljes választ nem adhattam, a miért is bátorkodom a tek. szerkesztőség engedelmével azt e lap hasábjain kiegészíteni.

Való ugyan, hogy vidékünkön nemesebb gyü-

*) Mindezek az itt felsorolt szerszámok megkaphatók Dréher Ignác fiait ismert és jó nevű késműveseknél Bpest, IV., Gránátos-utca 1. sz. alatt. Szerk.

mölcsessel alig találkozunk s a hol van is ilyen, az közelebb áll a vadhoz mint a nemeshez.

Sajnos, hogy ennek az okát kizárólag a természet mostohaságában keressük; innen származik az az igazságtalan vád is, hogy nem való vidékünk gyümölcsészetre.

Ha azonban alaposan megvizsgáljuk a dolgot, azon eredményre jutunk, hogy a természet vidékünkön csodálatosan bőkezű s így a fent jelzett vád nem azt, hanem a termelőt illeti.

Vizsgáljuk meg már most gyümölcsös kertjeinket közelebbről.

Whateli amerikai érsek meséli: »Egy kertész mindig legyőzte versenytársait, a mennyiben mindig ő kapta a legnagyobb díjakat egreseiért. Mindig ő volt a győztes. Győzelmének oka titok volt, melynek versenytársai nyitjára akartak jönni. Ezért lesbe állottak, hogy megfigyeljék, és azt látták, hogy kora nyáron kivágja a legjobb bokrait, és csak azokat hagyja meg, a melyek a legnagyobb bogyókat ígéri.«

Gondolom, hogy ez az egy példa is elegendő annak a bebizonyítására, hogy egy és ugyanaz a gyümölcsfaj különböző művelés mellett különböző gyümölcsöt hoz.

Ne vádoljuk tehát a természetet mostohaságáért, mikor magunk vagyunk a hibásak!

Megyém tisztelt pálczatörői gyümölcsészetünk felett, ha közelebbről megvizsgálják gyümölcsfáinkat, észreveszik, hogy ezek bizony legkevésbé sem hasonlítanak fákhöz, hanem inkább bokrokhoz.

Csoda-e aztán, hogy a gyümölcsfa ilyen ápolás, vagy jobban mondva figyelmen kívül hagyás mellett, származzon az akármilyen nemes fajtából is, élvezhetlen, a vadnál is rosszabb gyümölcsöt hoz?

Hány gyümölcsös-tulajdonos van olyan, aki kora tavasszal neki áll az elbokrosodott gyümölcsfához és azt okszerű megnyeséssel szép, ritka koronájú fává átalakítja?

Sajnos, nálunk ilyen kevés van, de aztán ne is csodálkozzunk, hogy a jó gyümölcs is kevés.

Tegyük fel, hogy gyümölcsfáink elbokrosodása kikerülné figyelmünket, de azok sűrűsége már nem kerülheti ki.

Lehet-e kívánni olyan helyen, a hol a körte és almafák alig 3—4 m. távolságra vannak egymástól, fejlett gyümölcsöt?

Kövessük csak az amerikai pályadíjnyertes kertész példáját, és meglátjuk, hogy mennyire változott meg gyümölcsünk úgy a nagyságban, mint a minőségben is.

Saját szemünkkel és nyelvünkkel is nehéz lesz elhíttetni, hogy az a gyümölcs egy és ugyanazon fáról való.

Tegyük fel, hogy a felhozott hibák nem volnának semmiféle káros befolyással gyümölcsünkre, még mindig uszunk annyi hibában, a melyek miatt nem egy jó fajta gyümölcsfa csenevész gyümölcsöt hoz.

Gyümölcsöseink nagyobb részt magas fenyő-

fákkal vannak körülültetve s azon kívül még egy 3—4 m. magas kökerítéssel körülveve.

Ilyen gyümölcsösökben azt tapasztaltam, hogy a gyümölcs nem érik meg, hanem elfonnyad.

És természetesen, mert a magas fák és kerítések miatt sem a nap, sem a levegő nem járhatja át a kertet, a miért is abban örökös árnyék uralkodik, melyben nem érik úgy a gyümölcs, mint a nap és a levegőjárta helyen.

Ha kertünknek regényességet is akarunk adni, körülülthetjük azt magas fákkal is, de csakis az északi oldalát, a miből azon hasznunk is lesz, hogy a felnőtt fák védő bástyákká lesznek oltványainknak az északi szelek ellen.

A déli oldal azonban mindig nyitva álljon úgy a levegőnek mint a napnak.

Tavaly egy kis Napoleon vajkörtefám gyümölcsöt hozott.

Meg akarván tartani az első gyümölcsöt, kénytelen voltam a kerti tolvajok miatt az egész oltványt léczekkel körülvenni, úgy, hogy az egész fa egy sűrű kalitkába került.

Fejlődött is a kétéves koronájú oltványon 4 drb 250 grmos gyümölcs (mind a 4 drb 1'04 kgr.) de gyümölcse izetlen volt és elszotyósodott.

És ime fényes bizonyíték, hogy a beárnyékolott helyen még a jó fajta gyümölcs is rosszá válik.

Nézzük meg már most magát a faültetést! A hozatott oltványok megérkeznek, a csomagot felbontjuk és ekkor elveszünk egy kapát, a melylyel forgatatlan földben csak akkora lyukat kaparunk, a melybe beleférnek a gyökerek.

Ebbe a lyukba aztán beállítjuk az oltványt, a kikapart földet a gyökerekre hányjuk és így készen vagyunk az ültetéssel.

Termő fiatal oltványokon tapasztaltam, hogy ezek igen kevés és alig 2—3 cm. hosszú éves vesszőt hajtanak.

Kiásattam egy ilyen oltványt, és láttam, hogy milyen szépen nyugosznak ennek a gyökerei egy asztalnyi nagyságu kővön.

Kiemeltem a követ és újból beültettem a kivett oltványt.

Ennek az eredménye az volt, hogy az egykor nyomorgó oltvány már a második évben méteres hajtásokat hozott.

Kövekre ültetett fa későbbi években elrásokodik.

Megyénk földje köves, ami nem olyan baj, mintha kavicsos volna, mert ha a nagy köveket kiemeljük, alattuk találunk megint termőföldet, a melyben nemcsak az alma, de a körte is igen szépen diszlik.

A gödrök ásásánál ne sajnáljuk a munkát, hanem menjünk ásónkkal olyan mélyre, a meddig csak termőföldet találunk (50—120 cm.).

Igaz, hogy ez nagy munka, de kifizeti magát.

En pl. 200 gödröt ásattam 60 cm. mélységre, és ezekből kikerült 38 szekér kő, és pedig olyan kő, hogy némelyiket ökrökkel kellett kiemelgetnem.

Ma, hála az Ur Istennek nincsen okom saj-

fakaparót erre a célra készült drótkéfék sőt még páncélkeztyük is helyettesíthetik; ezeket azonban fel sem említem, mert egy jól megtermett tengercsutka, ócska sárkefe vagy akár egy szalma csutak a fatörzs tisztogatásánál ezeknél jobb szolgálatot tesz és mégis olcsóbb, vagy éppen ingyenbe esik.

Mikor a fa alaposan meg lett takarítva, akkor fogunk bele a metszésbe, a mely célra használjuk:

A kést, az ollót és a fűrészét. Ezek a szerszámok nagyon is változatos alakúak, nagyságúak és kiállításúak; közülök megint csak olyanokat mutatok be, a melyek ki lettek próbálva és jóknak találtattak, a ki tehát ezeket beszerzi, az nem adja ki pénzét haszontalanul. *A 16. sz. ábra egy metszőkést mutat, a melynek nyele szarvas-agancsból van készítve és így erősebb gallyak lemetzésénél sem csuszlik ki a metsző markából; a pengéjének pedig hajlott alakja van, miáltal a metszés alá kerülő farészből nem siklik ki úgy, mint az egyenes vagy kevésbé hajlitott penge. Ezt a kést használjuk első sorban is faiskolai oltványaink alakító-metszésénél; továbbá állandó helyükre ültetett fiatal fáinknál; végül pedig a tavaszi fásoltásoknál az alanyok előkészítésekor, vagyis mind ama helyeken, a melyeken ollóval nem szabad dolgozni, a mennyiben az roncsolt sebet hagy vissza, a mely nehezen és tökéletlenül heged be, nem úgy mint a borotva élességű kés nyomában. *A 17. ábra ismét egy egyszerű, de jó fa- és szőlőmetsző ollót mutat, a melynek előnyös oldalait nem is kell annak magyaráznom, a ki ilyen szerszámmal szokott dolgozni; mert tapasztalásból tudja, hogy előnye mindenekelőtt az, hogy a pengéje a nyéllal egy darabot képez, miáltal ennél nem fordul elő, a kés meglazulása, mint azoknál, a melyeknél a kés szegekkel vagy csavarokkal van a nyeléhez erősítve. Egy második előnye a vasuti kocsik ütközőjének formájára készült rugószerkezet, amely könnyen kivehető, minek következtében eltérés esetén kicserélhető. Éppen e miatt ilyen olló vásárlásnál czélszerű egy tartalékrugót is kérni, hogy törés esetén fent ne akadjunk munkánkban. *A 18. sz. ábra meg egy czélszerű kerti zseb-fűrészét mutat a melynek előnyei közé tartozik az, hogy keskeny és vékony lévén, az ágak és tőkefejek közé mindenüvé be lehet fénni vele; mivel pedig a nyakánál levő sárga rézboríték forgatható, ennél fogva munkaközben ezt oldalt fordítva olyan szilárd állást biztosítunk a fűrésznek, hogy az megsem mozdul. Munka után eredeti állásába fordítjuk vissza, a midőn mint a kés, becsukható és kényelmesen zsebbe tehető.***

Végül pedig itt lévén a csonthéjas gyümölcsfélék oltási ideje is, amennyiben régi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy mentől korábban oltjuk ezeket, annál több fog megeredni: czélszerűnek látom egy füst alatt megemlékezni még:

Az oltókésekről is, a melyek közül a 19. ábrában bemutatott két pengéjű kés régi ismerősünk, melyről bátran állitható, hogy az oltásnál a többek között azért tesz ez jó szolgálatot, mivel munkaközben mind a két pengéjét kinyitva tartjuk és a nagyobb késsel az alanyt készítjük elő, a kisebbel

pedig az oltás miveletét végezzük és így a kés állandóan a kezünkben marad, minek következtében nem tapad reá piszok és föld. *A 20. ábrában látható kés egy pengéjű, a melyhez vastagabb alanyoknál még a 16. sz. ábra alatt feltüntetett metszőkést is igénybe kell vennünk, mikor hol az egyiket, hol a másikat le kell tennünk, és így a bepiszkolódás esélye jóval nagyobb, különösen akkor, ha az oltó a viasszal vagy tapaszszal olyan ügyetlenül bánik, hogy szerszámain, kezeit, sőt még a ruházatát is tele mázolja vele, mint ezt sok kezdőnél lehet tapasztalni.*

Ezért a gyümölcsfa oltásoknál a két pengéjű kést előnyösebbnek tartom; de felemlitem azt is, hogy ez, mint kisebb fajta metsző-kés az oltványok alakító-metszésénél szinte jó használható és így, — feltéve, hogy jól van készítve, — árát megéri. *A 20. sz. ábrában feltüntetett egy pengéjű kés a szőlőoltásnál szinte jól használható, nemkülönben olyan alanyoknál, a melyek párosítással oltathók be; a kerti metsző kés pedig éppen hajlott hegyénél fogva az őz- vagy kecskeláb oltásoknál az ismert háromszög kimetszésére alkalmas; az ék megfargására megint az egy pengéjű oltókés használható. Így tehát látjuk, hogy az egyiknek is, a másikkal is megvannak a maguk helyén felhasználható előnyeik, miért is tisztán egyéni elhatározás dolga, hogy valaki a két oltókés közül melyiket szerezzék meg. Záradékkul még csak arra kívánok figyelmeztetni, hogy szerszámainkat tartsuk mindenkor élesen, annál is inkább, mert erről magunk is gondoskodhatunk, a mennyiben a fenőkő használata nagyon egyszerű és könnyű munka; a köszörükötől azonban a lehetőségig tartózkodjunk, mert az hamar elkoptatja az aczelt és annak durva, kicsorbulásra hajlandó élt kölcsönöz. Kellő kimérettel és tisztán tartással minden szerszámunk kétszer annyi ideig eltart, mintha arra kellő gondot nem fordítunk és így bátran mondhatom: »Ha látom a szerszámaidat, megmondom milyen kertész vagy.« *)*

Sikabonyi.

Turóczmegye gyümölcsészete.

Két év előtt Budapesten tartott gyümölcsfaterenyésztési tanfolyamon Molnár István kir. tanácsos ur azt a kérdést intézte hozzám, vajjon igaz-e az, hogy megyénkben semmiféle nemesebb gyümölcs meg nem terem, mert ő a megboldogult tanfelügyelőnkől, a mikor ezt felhívta, hogy megyéje tanítóságát buzdítsa a gyümölcsészetre, azt a választ kapta: »nem terem meg itt kökényen kívül semmiféle nemesebb gyümölcs.«

Őszintén bevallva, ez a kérdés olyan váratlan volt, hogy akkor teljes választ nem adhattam, a miért is bátorkodom a tek. szerkesztőség engedelmével azt e lap hasábjain kiegészíteni.

Való ugyan, hogy vidékünkön nemesebb gyü-

*) Mindezek az itt felsorolt szerszámok megkaphatók Dréher Ignác fiait ismert és jó nevű késműveseknél Bpest, IV., Gránátos-utca 1. sz. alatt, Szerk.

mölcsessel alig találkozunk s a hol van is ilyen, az közelebb áll a vadhoz mint a nemeshez.

Sajnos, hogy ennek az okát kizárólag a természet mostohaságában keressük; innen származik az az igazságtalan vád is, hogy nem való vidékünk gyümölcsészetre.

Ha azonban alaposan megvizsgáljuk a dolgot, azon eredményre jutunk, hogy a természet vidékünkön csodálatosan bőkezű s így a fent jelzett vád nem azt, hanem a termelőt illeti.

Vizsgáljuk meg már most gyümölcsös kertjeinket közelebbről.

Whateli amerikai érsek meséli: »Egy kertész mindig legyőzte versenytársait, a mennyiben mindig ő kapta a legnagyobb díjakat egreseiért. Mindig ő volt a győztes. Győzelmének oka titok volt, melynek versenytársai nyitjára akartak jönni. Ezért lesbe állottak, hogy megfigyeljék, és azt látták, hogy kora nyáron kivágja a legjobb bokrait, és csak azokat hagyja meg, a melyek a legnagyobb bogycákat igérik.«

Gondolom, hogy ez az egy példa is elegendő annak a bebizonyítására, hogy egy és ugyanaz a gyümölcsfaj különböző művelés mellett különböző gyümölcsöt hoz.

Ne vádoljuk tehát a természetet mostohaságáért, mikor magunk vagyunk a hibásak!

Megyém tisztelt pálczatörői gyümölcsészetünk felett, ha közelebbről megvizsgálják gyümölcsfáinkat, észreveszik, hogy ezek bizony legkevésbé sem hasonlítanak fákhoz, hanem inkább bokrokhoz.

Csoda-e aztán, hogy a gyümölcsfa ilyen ápolás, vagy jobban mondva figyelmen kívül hagyás mellett, származzon az akármilyen nemes fajtából is, élvezhetlen, a vadnál is rosszabb gyümölcsöt hoz?

Hány gyümölcsös-tulajdonos van olyan, aki kora tavasszal neki áll az elbokrosodott gyümölcsfához és azt okszerű megnyeséssel szép, ritka koronájú fává átalakítja?

Sajnos, nálunk ilyen kevés van, de aztán ne is csodálkozzunk, hogy a jó gyümölcs is kevés. Tegyük fel, hogy gyümölcsfánk elbokrosodása kikerülné figyelmünket, de azok sűrűsége már nem kerülheti ki.

Lehet-e kívánni olyan helyen, a hol a körte- és almafák alig 3—4 m. távolságra vannak egymástól, fejlett gyümölcsöt?

Kövessük csak az amerikai pályadíjnyertes kertész példáját, és meglátjuk, hogy mennyire változott meg gyümölcsünk úgy a nagyságban, mint a minőségben is.

Saját szemünkkel és nyelvünkkel is nehéz lesz elhíttetni, hogy az a gyümölcs egy és ugyanazon fáról való.

Tegyük fel, hogy a felhozott hibák nem volnának semmiféle káros befolyással gyümölcsünkre, még mindig uszunk annyi hibában, a melyek miatt nem egy jó fajta gyümölcsfa csenevész gyümölcsöt hoz.

Gyümölcsöseink nagyobb részt magas fenyő-

fákkal vannak körülülteve s azon kívül még egy 3—4 m. magas kókerítéssel körülvéve.

Ilyen gyümölcsösökben azt tapasztaltam, hogy a gyümölcs nem érik meg, hanem elfonnyad.

És természetesen, mert a magas fák és kerítések miatt sem a nap, sem a levegő nem járhatja át a kertet, a miért is abban örökös árnyék uralkodik, melyben nem érik úgy a gyümölcs, mint a nap és a levegőjárta helyen.

Ha kertünknek regényességet is akarunk adni, körülültethetjük azt magas fakkal is, de csakis az északi oldalát, a miből azon hasznunk is lesz, hogy a felnőtt fák védő bástyákká lesznek oltványainknak az északi szelek ellen.

A déli oldal azonban mindig nyitva álljon úgy a levegőnek mint a napnak.

Tavaly egy kis Napoleon vajkörtefám gyümölcsöt hozott.

Meg akarván tartani az első gyümölcsöt, kénytelen voltam a kertitolvajok miatt az egész oltványt léccel körülvenni, úgy, hogy az egész fa egy sűrű kalitkába került.

Fejlődött is a két éves koronájú oltványon 4 drb 250 grmos gyümölcs (mind a 4 drb 1'04 kgr.) de gyümölcse izetlen volt és elszotyósodott.

És ime fényes bizonyíték, hogy a beárnyékolt helyen még a jó fajta gyümölcs is rosszává válik.

Nézzük meg már most magát a faültetést! A hozatott oltványok megérkeznek, a csomagot felbontjuk és ekkor előveszünk egy kapát, a melylyel forgatatlan földben csak akkora lyukat kaparunk, a melybe beleférnek a gyökerek.

Ebbe a lyukba aztán beállítjuk az oltványt, a kikapart földet a gyökerekre hányjuk és így készen vagyunk az ültetéssel.

Termő fiatal oltványokon tapasztaltam, hogy ezek igen kevés és alig 2—3 cm. hosszú éves vesszőt hajtanak.

Kiásattam egy ilyen oltványt, és láttam, hogy milyen szépen nyugosznak ennek a gyökerei egy asztalnyi nagyságu kövön.

Kiemeltetem a követ és újból beültettem a kivett oltványt.

Ennek az eredménye az volt, hogy az egykor nyomorgó oltvány már a második évben méteres hajtásokat hozott.

Kövekre ültetett fa későbbi években elrako-

sodik. Megyénk földje köves, ami nem olyan baj, mintha kavicsos volna, mert ha a nagy köveket kiemeljük, alattuk találunk megint termőföldet, a melyben nemcsak az alma, de a körte is igen szépen díszlik.

A gödrök ásatásánál ne sajnáljuk a munkát, hanem menjünk ásónkkal olyan mélyre, a meddig csak termőföldet találunk (50—120 cm.).

Igaz, hogy ez nagy munka, de kifizeti magát.

En pl. 200 gödröt ásattam 60 cm. mélységre, és ezekből kikerült 38 szekér kő, és pedig olyan kő, hogy némelyiket ökrökkel kellett kiemeltnem.

Ma, hála az Ur Istennek nincsen okom saj-

nálni azt az izzasztó munkát, mert oltványaim bámulatosan szépen fejlődnek.

Sajnos, hogy ezen ítéletet csakis tavaszszal ültetett oltványokról mondhatom, mert az ősziék csak nyomorogtak.

Tavaszkor ezeket kiásattam és csodálkozómra az átültetéskor szép és egészséges gyökereknek a metszési lapjait koromfeketének találtam.

Ezen esetből felállítható felvidékiünk részére azon szabály, hogy őszi ne ültessünk fát, mert nálunk igen ritkán képződhet az átültetés őszi hegedési szövet a metszési lapon, aminek következménye a gyökerek elfeketedése, ami későbbi években az elrágosodást vonja maga után.

Ugyebár háládatlanok vagyunk irántad, kedves gyümölcsfám?

Mikor már ennyit elmondtál keserves ittlétedről, mondd meg még azt is, hogy itt még éhen is kell halnod, mert egész évtizedeken át nem kapsz táplálékot.

Nem egy kerttulajdonostól hallottam, a mikor figyelmeztettem a fák trágyázására: »volna csak nekem szántóföldeimre trágya.«

Pedig mennyi trágyalé folyik ki a falusi gazda udvarából az utcára.

Hát nem jobb volna ezt egy gödörben összegyűjteni és azzal gyümölcsfáink talaját más trágya híjján öntözgetni?

A ki a felhozott hibákat elkerüli, annak megyénkben is megterem olyan jó és szép gyümölcs, akár csak Trencsénben vagy Nyitrában; mert megyénknek is meg vannak a maga különlegességei.

Igy pl. a Pázmán alma sehol sem lesz olyan jó zamatos izü mint Turóc-m. északkeleti részén, mert csakis abban a talajban érzi otthonosnak magát.

És mit szóljak a Masánszky-almáról? a mely felnőtt korában rengeteg sok és jó gyümölcsöt hoz.

Csodálkozom, hogy a besztercei-szilvát nem vették fel megyénk nagyban termelendő gyümölcsfajtáinak jegyzékébe, mert ez a szilva nálunk is igen szépen diszlik.

Ez évben a község új telekkönyvének hitelesítése alkalmából, a hitelesítő urakat a kertbe vezettem, akik bámulatukat fejezték ki a szép és jó gyümölcs felett, amely a rendesen ápolt oltványokon függött.

A nép látván, hogy nálunk is lehet szép gyümölcs, még meg is kér, hogy adjak el neki oltványokat, holott azelőtt még ingyen sem kellett neki.

Az én gazdamunkásaim, a mikor ültettem a gyümölcsfákat, felsóhajtoztak: »de kár ilyen jó földet ilyen haszontalansággal rontani!«

Ma már azonban egészen más véleményük van a gyümölcsfáról, mert jelenlegi derék tanfelügyelőnk, Berecz Gyula ur, nemcsak az iskolai tanításra felügyel, hanem a nép gazdálkodására is.

Az ő tapintatosságának fogja köszönni a mostani fiatalság, hogy éltük utókorán szép és jó gyümölcsöt élvezhetnek, mert ő, a hol csak lehet,

mindenütt alapított faiskolákat, a melyeknek megyénkben ez ideig hirük-hamvuk sem volt.

Kérve az Ur áldását működésére, maradtam a tek. szerkesztőség lekötelezettje, a mennyiben becses lapja szenvedélyes gyümölcsészé tett.*)

Jeszenszky Emil.

Közhasznu kérdések és feleletek.

50. Kérdés. Van egy körülbelül 10 éves kormos alma oltványom a házeresz déli csurgásába ültetve s mert az altalaj igen rossz, gypsziinfeld lett a gödörbe téve s abba ültetve. A fa szépen növekedik, minden évben sok virágot és termést hoz, ez azonban július hó folyamán meghasadozik és lehull annyira, hogy még éretten egyet sem vehettem le. Kérném: mi lehet az oka ennek és mikép segíthetnék rajta?

51. Kérdés. Udvaromban lévő luga szőlőmet a Jenev-féle: »Utmutatás a gyümölcsfák tenyészésére« cz. könyvben ajánlott, következő keverékű hígtrágyával trágyáztam: 1 r. tiszta tehéntrágya, 1 r. lótrágya, 1 r. árnyékszéktrágya, 1 r. fahamú és 30 r. viz. Eme keverék tiz napon át erjedt s midőn az erjedés megszűnt, csak akkor adtam minden tőhöz 2 liternyit. Ugyanigy trágyáztam meg az udvaron lévő 4 éves alma- és körtefáimat. Vajjon helyesen jártam-e el, vagy haszon helyett éppen kárt tettem?

M. Keresztes.

G. G.

50. Felelet. A kormos alma meghasadozásának az oka nagyon valószínűleg abban keresendő, hogy a hely [nemcsak nagyon meleg, hanem száraz is. Az almák u. i. addig növekednek, amíg a téli nedvességben tart, azután megállapodnak, sejtjeik megkeményednek, mire eső vagy öntözés folytán ismét nedvességhez jutnak és akkor nem képesek már a sejtek kitágulni, mire a gyümölcs összevissza hasadozik. Nincsen azonban az sem kizárva, hogy ezenkívül még valami gomba is élősködik a fán, illetőleg gyümölcsökön, miért is az első teendő most az lesz, a fát kellőleg megtisztogatni, a rajta maradt száraz almákat összegyűjtve elégetni, a koronát megritkitani és még fakadás előtt, az egész fát 20/0-os bordói keverékkel megpermetezni. Ezen kívül pedig a régi gödör körül 50—60 cm. széles és mély körárkot kell ásni; a kikerülő sovány földet gypsziin- vagy trágyafölddel összekeverve ismét vissza helyezni; mert — valószínűleg — a gyökerek a gypsziinnel kitöltött gödör oldalain már túl terjeszkedtek és a rossz földben sem eléendő nedvességet, sem pedig táplálékot nem találnak. Ha ezenkívül nyáron át minden 2 hétben erősen megöntözi és eleinte 1/4, később 1 s végül 20/0-os bordói keverékkel az egész fát minden 3 hétben egész augusztus végéig megpermetezi, úgy remélhető, hogy szép gyümölcsöket lesz alkalma

*) Midőn a magunk részéről is a t. tanfelügyelő ur ebbeli buzgó és áldásos működését teljes elismerésünk kíséri, megjegyezzük, hogy siker csak akkor lesz felmutatható, ha az ő intencióit olyan buzgó tanítók támogatják, mint e sorok érdemes írója.
Szerk.

szedhetni. Végül pedig a jövődre nézve még ama tanácsot adjuk: nem helyes dolog a kiásott gödröt más jó földdel kitölteni és a fát ebbe ültetni; hanem a gödörből kikerülő felszínföldet az odavitt jó földdel összekeverni és ebbe ültetni a fát, a gödröt pedig az 1 m. mélység mellett a rendesnél 2—3-szorta szélesebbre készíteni, miért is ezután ültetéseinél így tessék eljárni és az eredmény meg fogja győzni a mondottak helyességéről. A.

51. *Felelet.* Az »Utmutatás« szerint készített trágyakeverék használatánál csak is annyiban követett el hibát, hogy nagyon is szűkre szabta az adagokat, miért is nem fog ártani ezt az idén megismételni és pedig, — feltéve, hogy vidéken is olyan kevés téli nedvessége van a talajnak, mint nálunk, — 3—4 locsolóra való vízben felhígítva, már most a virágzás előtt megkezdeni az öntözést és nyáron ezt néhányszor megismételni; mert a fáknek, szőlőknek sok nedvességre van szükségük, különösen a tenyészet megindulásakor és így eme tanácsnak mások is hasznát vehetik. A.

52. *Kérdés.* Jól megtrágyázott homokos talajú gyümölcsösben 4—4 öl távolságban vannak ültetve barack-, körte-, cseresnye- és meggyfák. Ezek közeit részint burgonyával és takarmány répával, részint dinnyével óhajtanám hasznosítani. Kérem tehát velem tudatni: vajjon ezekkel nem fogok-e ártani az eddig megeredt és egy év előtt ültetett gyümölcsfáimnak? Ha igen, úgy kérem véleményét arra nézve, mit vethetnék a fasorok közt, miután a területet egész üresen még sem akarnám hagyni? M. N.

52. *Felelet.* Az nagyon helyes gondolat, hogy a fák közeit nem hagyja üresen, mert a talajmegmivelés a fáknek is előnyükre fog válni, miért is folytassa ezt mindaddig, amíg valami csak termelhető a fák közeiben. Tartózkodjék azonban mélyen gyökerező és a talaj erejét erősen igénybe vevő növények termelésétől; mert ez már hátrányos volna a fák tenyésztésére. Ilyen szempontból tekintve a termelni szándékolt növényeket, a burgonyát és takarmányrépát legfőlebb az idén volna szabad termelni. Ellenben a dinnyét, ugorkát, vöröshagymát, kalarábot, borsót, paszulyt, kerti szamóczát és hasonlót bátran termelheti; sőt a zabosbükkyönt is takarmánynak; ennek kaszálása után a tarlót töresse fel. Ezzel a kérdéssel tehát tisztában voltunk; de feltámadt egy másik, az t. i., teljesen érett, földszerű volt-e az a trágya, amellyel a talajt meghordta? mert a csonthéjas gyümölcsfák az éretlen istállótrágya iránt érzékenyek, minek következtében könnyen mézgásodásra hajlandók, különösen a barack- és a cseresnyefák, azért ajánljuk folyton a keverék-trágya készítését és ezeknél való alkalmazását, mert ezzel nem árhatunk csonthéjas gyümölcsfáinknak. Ez is tehát a jövődre szóló figyelmeztetés. A.

53. *Kérdés.* Van egy »Ficus« nevű nagy bőrelvű szobanövényem. Szépen fejlődött eddig; de a minap a levelekről lemostam a port és jól meg is öntöztem földjét, azóta levelei megbarnulnak, leszáradnak s lehullanak. Igaz, hogy a locsolás előtt

fütött, azután fütetlen szobában állott. Kérem tehát becses információját a levélhullásra nézve és szives tanácsát a Ficusnak szobában követendő gondozására, kezelésére.

Mád.

K. K.

53. *Felelet.* Az általánosan ismert »Ficus elastica Rorb« vagyis az úgynevezett Gummifa Kelet-Indiából származik; ennél fogva szobában legalább 10—12° R. meleg mellett tartandó. A Ficus levélhullásának az az oka, hogy meleg szobából hideg szobába került és azon felül még meg is lett locsolva. Szóval a Ficus megfázott és megbetegedett. Minél hidegebb helyen állanak a szobanövények, annál ritkábban és óvatosabban kell azokat öntözni és pedig mindig a helyiség hőfokával bíró vízzel. Ily levélnélküli Ficusból sohase lesz szép növény s azért tanácsos inkább újat nevelni vagy beszerezni és a fentebbi utasítás szerint ápolni. Tanácsos a növény leveleit mérsékelt meleg helyiségben langyos vízzel megmosni. A mosás után a növényt azonnal a megfelelő helyére kell visszatenni. Továbbá arra is kell vigyáznunk, hogy a növények pl. szobatisztogatásnál léghuzatot ne kapjanak. Gyakran láttam már, hogy télen kemény hideg mellett is a szobatisztogatás alkalmával minden ablak nyitva áll és így a virágasztalon lévő vagy az ablakban álló növények mintegy készakarva tétnek tönkre. A növények főgondozása abban áll, hogy az öntözés sem túlságosan sok, sem pedig kevés ne legyen. Az öntözés történjék langyos vízzel (legjobb az esővíz). A növény álljon megfelelő hőmérsékletű helyen, lehetőleg közel a világossághoz. Télen a növényeket valamivel kevesebbet kell öntözni mint a nagyobb élettevékenység idején, azaz tavasztól őszig. Az átültetés (ha szükséges) mindig a tavaszi vagy nyári hónapokban történjék és pedig a nekik leginkább megfelelő földkeverékbe.

Rd.

54. *Kérdés.* A hársfamagot mikor kell vetni és hogyan kell azt az elvetés előtt kezelni? Hársfamagvaimat mostan nedves homokban tartom.

Német-Pereg.

W. H.

54. *Felelet.* A hársfa (*Tilia. L.*) magvát leginkább őszkor vetjük; de ha az — mint a kérdésből is kitetszik — nyirkos homokban van elrejtve, akkor a vetés márczius hóban is történhetik. A vetés jól előkészített szabadföldi ágyakba, sorokban vagy szétszórva, megy végbe. A magvakat 1—2 cmnyi vastagon betakarjuk és az ágyat rövid trágyával vékonyan behintjük. Ha a hársfamagvakat kisebb mennyiségben vetjük el, akkor külső héjját föl lehet törni, anélkül azonban, hogy a tulajdonképeni magvat megsértsük. Ez által elérjük azt, hogy a magvak a jövő tavasszal könnyebben és biztosabban kelnek ki.

Rd.

55. *Kérdés.* Sziveskedjék az ide mellékelt almafahéj szeleteken levő s rozsdának látszó, de nagyítóüvegen petéknek mutatkozó, úgy látszik élősdiek nevét a lapban tudatni s ha a fákra veszélyesek volnának, azok ellen védekezést is közölni. Ezen peték a községháza udvarán levő 4-éves almafának északi oldalát annyira ellepték, hogy az

rozsdaszerű vörösnek látszik, a legközelebb álló másik fán szinte található, a többin azonban nem. A fák törzsét s vastagabb ágait, ahol e peték mutatkoztak, bemészeltettem.

M. Ittebér.

A. G.

55. *Felelet.* A beküldött kéregdarabkán látható petecsomók egy *atka*fajnak a petéi. Már sokszor találtam ezt az atkapetét és pedig igen jelentékeny mennyiségben olyan *gyümölcsfákon*, amelyek *paizs-tetvesek* voltak. A szóban lévő almafa tehát talán szintén paizstetves lesz. Rajta lesz a két közönséges paizstetűnek (*Aspidiotus ostreaeformis* és *Diaspis piricola*) valamely faja. Ezek a paizstetvek nem nagyok, mert *paizsuk* csak 2—3 milimt. átmérőjű és kis kerek pikkelyszerű. A hol azonban sok van belőle, ott úgy vonja be ez az állat a fa megtámadott helyét, hogy a paizsak egy tömeggé fuladnak össze s az egész úgy látszik, mintha a fa azon helyen valami meszes-kormos (tehát szürkés-fehéres) anyaggal volna bevonva. Ha azonban ezt a piszkos anyagot kissé lekaparjuk, lehorzsoljuk, megtaláljuk alatta nagy mennyiségben a paizstetveket, a melyek vagy *sárga*, vagy *piros* testűek lehetnek. Ha a kérdéses fákon tényleg paizstetűt talál, akkor igen lekötelezne, ha beküldene belőle. Lehet azonban, hogy az előbb említett atka más rovar nyomán szaporodott el s akkor természetes, hogy a fán paizstetűt nem fog találni. J.

56. *Kérdés.* A múlt héten ültettem a melegágyba ugorka és saláta palántákat, a melyek csakhamar fejlődésnek indultak. Egy reggel azonban azt láttam, hogy palántáimnak legnagyobb része tövig le volt rágya, csupán csak a gyökerek maradtak meg. A kártevőt nem tudtam megtalálni, csak néhány, mellékelve is beküldött bogárfélét, a melyekről kérem megállapítani: ezek volnának-e a kártevők és ha igen, mi a nevök? Még felemlítem, hogy találtam egy egérlyukhoz hasonló mélyedést, mely egért ! vagy lótetűtől látszik származni. Talán ezek valamé ike garázdálkodnék?

Löcse.

S. A.

56. *Felelet.* A meleg ágyban szedett állatok atkák, a melyek olyan csoportba tartoznak, mely csak rothadó növényi és állati részekkel él. A beküldött atka valamely *Gamasus*-fajhoz tartozik, tehát némileg rokona annak az atkának, a mely nagyon gyakran a trágya- és ganéjbogarakon előfordul s a mely atka nem a bogarakon élőszködik, hanem ugyanabból a trágyás anyagból táplálkozik, mint a bogarak maguk is: s a bogarat csak arra használja fel, hogy könnyebben elvándorolhasson egyik helyről a másikra. Egyszóval a dolog úgy áll, hogy nem az atka tönkre a melegágyi salátát és ugorkát; mer ez az atka a trágya és nem a palánták révén került a melegágyba. Az igazi kártevő lehet az az állat, a melynek nyomát (földbe vezető lyukát) a kérdést tevő megtalálta: a kérdés most csak az, hogy egér, vagy lótetű-e az, avagy valamely hernyó, amelyet téli dermedtségéből a fülledt trágyából eredő meleg ismét felelevenített. Mindezt pedig, hogy lótetűről vagy más rágó rovarról van-e szó, csak a hely-

színén lehet eldönteni. Azt hiszem, hogy nem a lótetű, hanem valamely más *rágó* állat lesz a kártevő, a mely szintén a föld belsejében él. J.

Vegyes közlemények.

Személyi hírek. Molnár István orsz. gyümölcsészeti ministeri biztos, angolországi utjából visszaérkezett és hivatalát átvette. Visszatértében a párisi kiállítás kertészeti pavillonját is megtekintette. Utjának eredményéről Darányi ministerhez legközelebb be fogja nyújtani jelentését, melyet lapunk is közölni fog.

Ingyen szederfa-csemete. A földmivelésügyi m. kir. ministerium országos selyemtenyésztési felügyelősége bárkinek ingyen ad 2—3 éves magágyi szederfa-csemetét. Városok, községek, néptanítók szállítást sem fizetnek; ellenben magánfelek a szállítási költséget viselik. Megrendelésnél: vármegye, utolsó posta-, vasut-, esetleg hajóállomás pontosan bejelendő. Ha a csemeték magas törzsű fákká neveljük, úgy egy katasztrális holdnyi faiskolába 7200 csemete helyezhető el olyformán, hogy a sorok egymástól egy méter, a sorokban a csemeték 80 cm. távolságra álljanak. Sövényalakításnál egy folyó méterre 3 darab (egy folyó öltre 6 drb) csemetét számítunk. Kik csemetét akarnak, ezt *sürgösen* jelentsék be. A földmivelésügyi m. kir. ministerium selyemtenyésztési felügyelősége Szegvárdon, Tolna vármegye.

Az északamerikai Texas állam gyümölcsészeti viszonyaira érdekes világot vet az a levél, melyben *Jedovszky Gyula* a budapesti m. kir. kert. tanintézet végzett tanulója — kit É. Amerika gyümölcsészeti viszonyainak tanulmányozására a földm. m. kir. minister úr állami ösztöndíjjal küldött ki — eddigi tapasztalatairól beszámol. Jedovszky jelenleg Arcadiában a Runge Farm-on működik s írja, hogy az egész környéken csak körtét ültetnek, még pedig kizárólag a köv. 4 fajtát, u. m. Le Conte, Kiffer Seedling, Garber és Smith's Hybrid fajtákat. Ezek közül csak a Kieffert oltják vagy szemezik a Le Conte meggyökeresedett dugványaira, a többieket mind egyszerűen dugványokkal szaporítják. A körtedugványokat kora tavasszal (ottan: január közepe) rakják a földbe s a nyár folyamán már igen erős hajtásokat hoznak. Az idén Hitschock-ban már december közepén készítettek körteültetvényt úgy, hogy egész egyszerűen levágott vesszőket raktak a földbe 25 lábnyi sor- és 15 lábnyi fatávolságra. Az ilyen dugványokból 4—6 év alatt rendkívül bőven termő fák lesznek. A fák mind törpe pyramis alakúak, melyekről csak a keresztező és befelé növekvő vesszőket távolítják el, egyéb metszést nem alkalmaznak. A fák közeit szántják, néhol zabot, füvet vetnek vagy az »amerikai mogyorót« (Peanuts) termesztik. Tekintettel az ottani folytonos téli esőzésre, a fákat mind bakhátra ültetik. Éppen ez a roppant bő esőzés és páratelt levegő teszi érthetővé azt, hogy ott a körtét dugványokról lehet szaporítani, nem úgy, mint a mi

száraz éghajlatunk alatt, ahol ez tudvalevően lehetetlen.

Gy.

I. Mezőgazdasági országos kiállítás Szegeden.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület úgyis mint a gazd. egyes. orsz. szövetsége tudvalevőleg f. évi szept. 3-tól 10-ig mezőgazdasági orsz. kiállítást rendez Szegeden. E kiállításon tervbe van véve általában a kertészeti szaknak s különösebben a gyümölcs-termelésnek és értékesítésnek minél szélesebb alapon történeendő bemutatása. Az eddigi készülétekből örömmel látjuk azt, hogy a rendező bizottság és a kiállítási iroda minden lehetőt elkövet a kiállítás sikere érdekében. Midőn a mozgalmat a magunk részéről is a legmelegebben üdvözljük, egyúttal felkérjük hazai gyümölcsstermelőinket, hogy e kiállításon minél számosabban vegyenek részt. Mint értesülünk, a kertészeti oktatásra vonatkozó értékes gyűjteményből a budapesti m. kir. kertészeti tanintézet is fog egy tanulságos részt bemutatni. Bejelentési ivekért tessék a kiállítási irodához, Budapest, Üllői-út 25. sz. fordulni, a honnan azokat készségesen megküldik.

Gy.

A gyériteshez szükséges szénkéneget tanácsos idejében megrendelni, mert különben könnyen a nélkül maradhatunk. Akkora ugyanis a kereslet, hogy szénkénegre csak azok számíthatnak biztosan, akik megrendeléseiket legkésőbb május 1-ig beküldik ahoz a raktárhoz, a honnan szükségleteiket beszerezni óhajtják.

Gy.

Gyümölcsészeti szakbizottság Sopronban. *Hajnal Endre* ügyvéd elnöklete alatt gyümölcsészeti szakbizottság alakult Sopronban, melynek feladata lesz a vértetű irtásán kívül a gyümölcsstermelés emelése, fejlesztése, a madárvédelem keresztülvitele s a soproni gyümölcs eladására alkalmas piac teremtése. *Hajnal Endre* kiváló pomologusaink egyike s fáradhatlan buzgalmának köszönhető, hogy végre az oly rég szükséges szakbizottság megalakult, mely hivatva leend a rovarirtás ügyét is szervezni s az úgynevezett *rovarirtási alapot* is megteremteni, mely Németország több vidékén legjobb sikerrel, támasza a gazdának, gyümölcsésznek s vinczellérnek. Ily rovarirtási alap szervezése már régi óhaj teljesítése volna, amennyiben a különféle rovar, de leginkább pajor itt Sopron szőleiben s gyümölcsöseiben ugyancsak pusztít. E *rovarirtási alap* akként fog szerveztetni, hogy minden gyümölcsgazda (Sopronban ländlernek neveztetik a gyümölcsös) bizonyos, de csekély összeget befizetne, mely összeg a rovarirtásra, premium kiadására fordítottatik, szükség esetén azonban permetező anyag nagyobb mennyiségben való bevásárlására is, miáltal egyesek olcsó áron kaphatnák azt. De másrészt gyümölcsészeti tekintetben is a fenti szakbizottság *Hajnal Endre* elnöksége s *Rupprecht* fillokszerügyi biztos közreműködése mellett csak előnyösen fog hatni a város eddig amúgy is regenerálásra szoruló gyümölcsészeti viszonyaira. Üdvözljük a derék kezdeményezőket.

Szőlőkaró-tarifa mérséklését engedélyezte a keresk. minster a földmívelési minster megkeresése folytán, a ki a régi szőlők helyreállítását és

újjak telepítését ily módon is megkönnyíteni igyekeznek. E szerint az egész kocsirakományokat a m. államvasutak vonalain az eddigi I. kivételes dijszabás helyett a jövőben az átlagosan 13 százalékkal olcsóbb II. kivételes dijszabás tételei szerint lehet szállítani, azzal a kikötéssel azonban, hogy a küldemények rendeltetésének igazolása végett, azokat valamely szőlősgazdára, szőlőszeti vagy gazdas. egyesületre vagy szövetkezetre vagy hegyközségre kell czimezni és a rendeltetési helyre illetékes gazd. egyesület, vinczellérképezdei igazgatóság vagy m. kir. szőlőszeti és borászati felügyelő által kiállított igazolvány kíséretében kell feladni. Ilyen igazolvány-ürlapokat az illetékes hatóságok a földmívelési miniszteriumtól szerezhetnek be.

Gy.

Gyümölcsértékesítésünk kérdése. Ezen fontos ügyben a »Köztelek« a következő figyelemre méltó és megszívlelendő dolgokat írja: »Mint minden évben, úgy ez idén is a gyümölcsészület befejeztével ismételtén megújul a panasz, hogy nincs türhető piacza a gyümölcsnek. Általános most is a panasz az országban, hogy az ezidei nagy gyümölcsstermés a gazdára nézve majdnem egészen kárba vész, mert a gyümölcsnek nincsen ára. Annál kellemetlenebb, hogy ilyen körülmények között még Szerbia is csak úgy ontja be mihozzánk a maga gyümölcsszállítmányait s ezzel még jobban megnehezíti a hazai gyümölcs értékesítését. A szerbiai gyümölcs, mely ezelőtt legfeljebb csak Budapestre került értékesítés végett, most már előzőnli az egész országot olyannyira, hogy legutóbb rövid négy hét alatt közel 500 vagon szerbiai gyümölcs lépte át határunkat. Vidéki városaink közül Zimony, Ujvidék, Pétervárad, Szabadka, Zenta, India, Verbász, Topolya és Hódmezővásárhely részesültek ennek a kellemetlen jövevénynek látogatásában. Ezzel szemben a hazai gyümölcsexport is inkább veszít erőteljeségből, semmint nyerne. Alsó-Fehér vármegyéből panaszokadtak amiatt, hogy a gyümölcs ára alacsony volt s még így sem akadt vevő. Itt van tehát a magyar ember élehetlenségének a következménye: gyümölcsprodukczióink évről-évre növekedik s ezzel szemben kiviteli csatornáink nem hogy szaporodnának, hanem bejön az idegen gyümölcs és saját piacunkon ver meg. Ez egyáltalán nem csodálatos. Több krónikus hiba teljesen diszkvalifikálja a magyar gyümölcsöt a kivitelre, ezek: 1. a termelő nagyobb szállítmányt csak 10–20 fajtaból tud egybeállítani; 2. a gyümölcsök nincsenek minőség szerint szortirozva; 3. a csomagolás kritikán alóli, a felhasznált kosarak és ládák sulya és alakja a legkülönbözőbb. Ezek a hibák tapasztalat szerint még a belföldi értékesítést is rendkívül megnehezítik, ne is álmodjunk tehát a kiviteli piacok meghódításáról, míg e tekintetben a szükséges egyöntetűség nem jön létre. Egyelőre a belfogyasztás emelése felől szükséges gondoskodni. Legnagyobb figyelmet érdemli a gyümölcskonzervek előállítása s különösen a könnyen romló nyári gyümölcsök kandirozása. Óriási összegeket adunk ki a külföldnek czukrozott gyümölcsökért, holott azok előállítása távolról sem boszorkányság. Ez indította az

O. M. G. E.-t arra, hogy egy szakegyént kíván foglalkoztatni a gyümölcskandirozással, ki ily módon a gyümölcsgazdag vidékeken egy egészen új s végtelen hasznos iparágat honosítana meg. A harmadrendű gyümölcs értékesítése érdekében pedig egy, a gyümölcsesz és gyümölcsbor előállítására szolgáló intézményt kíván létesíttetni a kertészeti tanintézet kapcsolatában, amely bizonyos minimális ár mellett átvenné a gyümölcsöt a budapesti piaczokról s ekként a nem értékesített vagy romlásnak kitett készleteket még mindig értékesíteni volna képes a termelő gazdák javára. Evégből ezt az intézményt természetesen kapcsolatba kellene hozni a Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezetével, mely a termelőkkel állandó összeköttetést tart fenn. Ha az O. M. G. E.-nek ez a két terve megnyeri az illetékes körök támogatását, már magukban véve is sokat lendítenek a gyümölcsbelfogyasztás emelésén. Előreláthatólag a földművelésügyi kormány is mindent meg fog tenni, hogy ezeket az értékesítési kérdéseket a termelőközönség javára oldja meg s ez a gyümölcsprodukczió állami beavatkozással történt emelésével kapcsolatos kötelesség is, mert bár tagadhatatlan, hogy a gyümölcs-termelő közönség az önmaga iránt tartozó feladatok megoldását joggal nem várhatja felülről, tény azonban más részről az is, hogy a gyümölcsértékesítés szervezetlensége miatt óriási nemzeti vagyon vész kárba, ha azt minden uton-módon megmeníteni nem iparkodunk».

Gyümölcskereskedelem. A múlt évben, a mint ez már ismeretes, az amerikai gyümölcs kisebb mennyiségben juthatott az európai piacokra, mint az 1897. évben, a mikor a gyengébb termés és a föllépett vértetek megtizedelték a termést. A forgalom leginkább az angol és német piacokon csökkent, a mi a friss gyümölcs árát is fölverte: nagyon megdrágult főleg az alma és körte, melyekből különben más esztendőkből igen sok amerikai származású gyümölcs érkezett az említett két államba. A hiány némi ellensúlyozására az európai exportállamok ugyan az idén is kísérleteztek az angol és német piacokon gyümölcsökkel, de csakis Svájc exportálhatta jó minőségű termékeit és természetesen megfelelő árakat is ért el a bevételre utalt gyümölcs piacokon. Svájc gyümölcskivitele a múlt évben jelentékenyen nagyobb volt, mint az előző években. Míg ugyanis a főszezonban több mint 600.000 métermázsra friss gyümölcsöt exportálhatott leginkább Németországba, a múlt évi összes forgalom csak 154.000 métermázsra rugott. Ez is bizonyítja, hogy mennyire kívánatos volna, hogy a magyar piacok is törekedjenek az idegen államok, főképp az angol és a német piacok megszerzésére, a melyek bizonyára a mi jobb minőségű produktumainkat is szivesen látnák.

Gyümölcscsemeték kiosztása. Mint az előző évben, úgy az idén is nagy mennyiségű gyümölcscsemete lett községek, népiskolák, egyletek, szövetkezetek, lelkészek, tanítók és földmives gazdáknak teljesen ingyen, csupán a csomagolási és szállítási költségek megfizetése mellett kiosztva. Az összes

állami faiskoláknak, intézetek faiskoláinak óriási készlete sem volt elégséges a kérelmezők kielégítésére. A kiosztás megtörtént és *Darányi* miniszter 883 községnek, iskolának, egyletnek, továbbá 114 lelkésznek, 142 tanítónak és 15.128 földmivesnek és kisgazdának összesen 1,292.684 db gyümölcscsemetét engedélyezett. Ezzel a f. évi csemete adományozás befejeztetett és az ezental beérkező kérvények már nem vehetők figyelembe.

Magyar zöldfözelék küldemények a berlini piaczon. Berlin városának zöldfözelék és friss burgonya szükségletét eddig túlnyomó részben Olaszországból látták el. A kereskedelemügyi miniszter tekintettel arra, hogy a magyar termékek jó minőségét a külföldi szállítók is elismerik, arra irányította törekvését, hogy zöldfözelék-terményeinknek Berlinben piaczot szerezzen. E célból mindenekelőtt arról gondoskodott a miniszter, hogy kellő díjmérséklés mellett a gyors szállítás is biztosítható. Ehhez képest a kelet-német-magyar vasuti kötelékben kiadandó és már sajtó alatt levő új II. rész 1. füzet díjszabásba többek között mindennemű fözelékre és korai friss burgonyára kivételes díjszabást állítanak föl; a rendelkezésre bocsátott díjtételek mellett kilátás van rá, hogy a magyar termékek az olasz származású hasonló szállítmányokkal sikeresen megállják a versenyt. Rendelkezett azonkívül a miniszter arra nézve is, hogy a szállítások megkezdésekor a földadási állomásokon kellő számú és ily küldemények szállítására alkalmas kocsik álljanak rendelkezésére. Utasította végre a miniszter az államvasutak igazgatóságát, hogy a szóban levő forgalom alakulását kísérelje beható figyelemmel és a mennyiben a tapasztaltak szerint a kiviteli és versenyviszonyok további intézkedéseket tennének szükségessé, ezekre nézve részletes javaslatokat tegyen.

Amerikai almatermés az 1898. évben. A chicagói főconsul jelentése szerint az Egy. Államokban az idei alma termés 28 millió barrel, tehát a tavalyi termésnek csak fele; ebből csak 228.659 barrel került kivitelre a tavali 913.000 barrellel szemben. Csak a Maine, Michigan, Nebraska és Oregon államokban volt jobb termés.

Üzleti közös tárcza.

Kétéves gyökeres olasz rizlinget keres megvételre nagyobb mennyiségben Réthy Pál, Baja.

Magyarkincs-burgonyám van eladó 10 mm. Ez silány heves homokon 40%-kal többet termett, mint az ismert korai rózsaburgonya. Ára: 100 kiló 3 frt, 10 kiló 40 kr. Kiszél András, Czegléd.

Alma és körte magcsemete eladó nagyobb mennyiségben; kézben nemesíthető, ezre 9 frt. Magról kelt *csipkerózsafa* (*Rosa canina*); magas derékba oltható, száza 7 frt; gyökérnyakba oltható, száza 2 frt. Szabadban gyökérnyakba oltott *bokorrózsák*, a legszebb fajok névvel ellátva, dbja 30 kr.; 10 db 2 frt 50 kr.; száza 20 frt. *Thuja compacta* és *orientalis*, 100—125 cm. magas, dbja 30—40 kr. *Buxus*, 30—35 cm. magas, dbja 20—30 kr. Csomagolás, vasúthoz szállítás az árakba

már bele van számítva. Szüts Mihály kertész, Turkeve.

Veszek akácza-csemetét, 2—3 éveset 1—2 ezret. Ajánlatokat kérek: Jakab István gyógyszerész, Szt.-Endre (Pest m.) cím alatt.

Szőlő-oltványok olcsón eladók. Gyökeres borfajok 125 frt; csemegefajok 135 frt; vegyes legjobb borfajok 120 frt; sima zöld: vegyesen 75 frt, fajonként 80 frt; sima Riparia portalis 12 frt, gyökeres 20 frt, II. oszt. 15 frt ezre. Árjegyzéket küld és megrendeléseket elfogad Vekerdi Balázs, Nagy-Rábé, Bihar m.

Sophora japonica eladó, 2 méter magas, 2000 db. Szabady Gábor tanító, Mernye.

Szőlővessző eladás. Négyszer permetezett 50—55 cm-es (kétszeres árban 110 cm-es) fajtisztá vesszők ezre: Olasz rizling 3 frt, erdei szerémi zöld, kövidinka, ezerjő, Furmint 4 frt; tramini, rajnai rizling, nagyburgundi, Oporto 4 frt 50 kr.; vegyes homoki borfajok 2 frt 50; vegyes fekete borfajok 3 frt; vegyes csemegefajok 4 frt 50, csomagolással és a helybeli vasutállomásra való szállítással együtt. Megrendelésekor az árak $\frac{1}{4}$ része beküldendő. Borzován István vinczellér, Hodász, Szatmár m.

Eladó szőlőoltványok, szőlővesszők, gyümölcsfák és rózsák. Gyökeres fás oltványok ezre 130—140 frt, sima zöld oltványok ezre 80—90 frt. A fajok: mézes fehér, Oporto, Olasz rizling, ezerjő, fehér és piros dinka, kék kadarka, Chasselas blanc és rouge. Sima vessző ezre 5 frt; gyökeres vessző 15 frt. Csemege és lugas fás oltványú gyökeres vessző száza 20 frt; sima vessző száza 1 frt 50. Riparia portalis gyökeres vessző I. osztályú ezre 25 frt, sima 14 frt. Gyümölcsfa oltványok dbja 40 kr. Kiváló fajú magas rózsafa dbja 40 kr. Vadrózsa-fa 160—200 cm. magas, száza 3 frt. Sir Antal városi főkertész, Eger, Heves m.

Valódi erfurti vetemény- és virágmagvak, oltott rózsák, legnemesebb fajú gyümölcsfa-oltványok, u. m.: *magastörzsű* alma, körte, cseresnye- és meggyfák, *törpe* alma- és körte-fák, továbbá őszi barackfák (Amsden, korai Sándor és korai rózsabarack) igen jutányos árban; ugyancsak gazd. magvak (vör. lóhere, luczerna, takarmányrépa) napi árban *oltó galyak* minden fajtából árjegyzék szerint kaphatók Vásárhelyi Gyula magkereskedésében és kertészetében, Nagybányán.

Eladó szőlővesszők. Sima: Ezeréves M. emléke, drbja 35 kr., Duc of Buckleuch, dbja 10 kr., Rosa Minna di Vacca, Muscat Hamburg black, Muscat Ottonel, Gross Colman, dbja 5 kr. Gyökeres: Duc of Buckleuch, Musc. Hamburg bl., Raisin de Calabria, Golden Hamburg, Musc. of Alexandria, dbja 10 kr. Gyökereztetésre kiválóan alkalmas amerikai fajok: II. oszt. Riparia portalis, ezre 5 frt; Rip. selecta (nagylevelű), ezre 3 frt. *Oltó vesszők* 25 alma és 17 körte fajtában, dbja 2 kr. Buding Ede tanító, Nagyósz.

Eladó hazai fajú sima szőlővesszők. Piros Chasselas croquant, ezre 4 frt 50 kr., fehér muskotály = M. Lunel 6 frt; fehér vagy kék óriás bogyóju asztali és bor-szőlő 6 frt; kék Oporto (por-

tugizi) 3 frt 50; kék nagy burgundi 3 frt 50; kék Izabella 2 frt 50; fehér hárslevelű 3 frt 50; jó csomagolásban az itteni vas. állomásra szállítva. A peronoszporától és jégveréstől való mentességről és a fajtisztaságról kezeskedem. Németh Zsigmond szőlőbirtokos, Zala Szt, Grót.

Eladó kosarak. 30 ezer db. fűzből fonott fedeles szőlőkösár van raktáron a Huszti önszegélyző népbank részv. társaságnál.

Eladó Prun. Mahaleb 15 ezer db., I. oszt. ezre 5 frt; 30 ezer *fűzdugvány* (fele Urál-, másik fele kender-fűz), ezre 1 frt. Csomagolásért saját költségét számítja, a vasutra szállítást ingyen végzi a szabadkai földmives-iskola igazgatósága, u. p. Palics.

Eladó 6 ezer Riparia portalis vessző, I. oszt. sima, fajtisztá, jégveréstől mentes, ezre 7 frt; II. oszt. 2 frt 50; hossza 65 cm. Fajtisztaságért jótállás, csomagolás ingyen. Komáromy József, Apostag, Pest m.

Dinnyemag-árjegyzéket adott ki Biró Pál kertgazdasága Debreczenben és kívánatra bárkinek megküldi Ugyanott enyhe édes izű *czukortorma* és ültetésre alkalmas *spárgagyökér* is kapható.

Eladó dísznövények és kerti magvak. Ollé Benedek kertész Kenderesen (J. N. K. Sz. m.) elad 2 éves erős Thea, Thea hybrid, Noisette, Remontant, hónapos, moha és futórózsa bokrokat, bokronként 25 krért; több mint 300 faj áll rendelkezésre, miért is árjegyzék hiányában elégséges csak a színeket és a mennyiséget megjelölni. Teljes vörös virágú galagonya 1 drb. 30 kr. Gömbakác 1 drb 25 kr. Tamarix, fehér bogyó, Spiraea, hanga barack, Siringa, olajfa, Jázmin, Cornus alba, Ribes aureum, darabonként 10 kr. Pinus Picea 1 mtr. m. 35 kr. Konyhakerti magvakból: korai kifejtő, czukor és velő-borsó $\frac{1}{2}$ kiló 30 kr, korai bokor és futó, hártlyátlan sárga csövi paszuly $\frac{1}{2}$ klg. 25 kr., korai petrezselyem 5, korai sárgarépa 12, czékla 5, hónapos retek 15, nyári retek 12, téli retek 10 kr, sóska nagylevelű 10, spenót 5, fejes saláta 12, kel, nyári, téli és veres káposzta 15, korai kalaráb 15, ugorka melegágyi 30, szabadföldi 15, spárga tök 15, szegedi paprika 10 kr. Az árak 20 grammonként értendők; nagyobb vételnél olcsóbb. A fajok kipróbált jó fajok és a magvak csira képesek. Virágmagvakból: teljes Balsamina, teljes Zinia, Scabiosa, Mirabilis Jalappa, őszi rózsák, vegyesek, nyári hófehér viola, nagy adagonként 15 kr., rendes adag 10 kr., kis adag 5 kr.

Dinnyemagvak kaphatók 15 magból álló adagonként 6 kr-ával számos és nemes Ia fajtákból Kürthy Ferencz ezredes apateleki dinnyetelepéről Aradon.

Olasz rizling oltvány eladó, gyökeres Riparia portalison készített és átválogatott igen szép, mintegy 700 db. Ara százanként 11 frt. Az egész mennyiség megvételénél száza 10 frt. Csomagolás és szállítás a vevő költségén. Beküldendő 25% előleg. Molnár József ev. ref. tanító, H. Nádudvar.

Riparia portalis 3 évig gyökereztetett erős szálak, különösen oltás alá alkalmasak, míg a készlet tart, ezenként 10 frtért *eladók*, csomagolással és

vasúthoz szállítással együtt Kecskeméthy János szőlőtulajdonosnál, Esztergomban.

Zöld oltványok eladók Püspöki Károly egyházi kertésznél Kis-Ujszálláson a következő fajokban: mézes fehér, 1200 db., zöld sylváni 1000 db., vegyes csemegefajok 1300 db. Ára ezrenként 100 frt.

Sima és gyökeres szőlővesszők nagy mennyiségben kaphatók Oppenheim E. és H. (Budapest, V. Nádor-utca 8. sz.) nyársapáti »Margit« telepéről (vas. állomás: Nagy-Kőrös) és izsáki »Anna« telepéről (vas. állomás: Fülöpszállás). A vesszők mind fajtiszták, kiérették és egészségesek. *Sima vesszők*: vörös borfajokban: Alicante Bouschet, Cabernet, Carignan, Kadarka, kékfrankos, Merlot, Oporto, St.-Laurent, ezre 4 frt; fehér borfajokban: Furmint ezre 6 frt; Rakszőlő, szemendriai, ezre 5 frt; ezerjő, hosszonyelű, piros kövidinka, mézesfehér, mustos fehér, olasz rizling, zöld sylváni, piros veltelini, ezre 4 frt; csemegefajokban: Chasselas fehér és vegyes, ezre 4 frt; Muscat Alexandria blanc ezre 8 frt; Muscat Frontignan ezre 12 frt és fajgyűjtemény. — *Gyökeres vesszők*: Carignan, kadarka, olasz rizling, ezre 15 frt. Az árakban a csomagolás és a vasúti állomáshoz való szállítás bennfoglaltatik. Megrendelésnél kérik előlegül az éték felét, a maradványt a küldeményel utánveszik.

Eladó oltott gyümölcsfák és diszfák. Gyoma község kertészetében eladók: körte, kajszin, cseresznye, meggy, szilva, ringló oltványok, darabonként 25 kr-ért; alma, őszibarack 20 kr-ával; dió 30 kr-ával; eperfa a nagy készlet folytán 7 kr-ával. Oltott nagy gyümölcsű és diszperfafák s egyéb diszfák dbja 25 kr. Riparia vesszők I. oszt. ezre 7 frt, II. oszt. 3 frt. Gyönyörű szép fenyőfák: Abies excelsa kertileg nevelt, gömbbel 1 m. magas 80 kr., 140—250 cm. magas 1 frt 20—2 frtig. Buxusok, Eulalia 3 fajban; Arundo Donat s. a. t. igen jutányos árban. Megrendeléseket elfogad Lajosy János faisk. kezelő műkertész, Gyoma, Békés megye.

Eladó sima és gyökeres európai szőlővesszők. Nagy-Kőrösön Póka Kálmán nagykőrösi immunis homoki szőlőtelepéről, bor- és csemege-szőlő fajokból. A szőlővesszők tisztán kezelték, ültetésre és oltásra alkalmasak, szavatossággal fajtiszták, peronosporától és jégveréstől mentesek. I. *Borfajták* ára százanként: a sima vesszőké 50 kr., a gyökereseké 1 forint; készletben vannak: olasz rizling, Sárfehér, Veltelini piros, Sylváni zöld, Sauvignon blanc, Beregi rózsás, Rajnai rizling, Szlankamenka, Kovácsi fehér és a vörösekből: Carbenet frank, Nagy Burgundi, Alicante Bouschet, Szent-Lőrinczi, Wildbachi korai kék. II. *Csemege fajták* ára százanként, a sima vesszőké 75 kr., a gyökereseké 1 frt 50 kr. a következő fajokból: Madelaine Angevine és Royal, Chasselas blanc croquant és fehér kecskecsöcsü. — Százanként a sima vessző ára 1 frt, a gyökeresé 2 frt, a Chasselas rouge croquantból. — Százanként a sima vessző ára, első rendű 15 frt, másodrendű 10 frt, — a gyökereseké százanként, első rendű 25 frt, másod rendű 20 frt, a következő fajokból: Chasselas Angevine, Ch. Fon-

tanebleau blanc, Ch. de Bulchery, Ch. de Thomery Ch. gros Dore, Ch. St. Fiacre, Ch. doré, Ch. Querlet Ch. Queen Victoria, Ch. ciotat blanc, Ch. Diamant Ch. Alexander, Ch. Fontainebleau rouge, Ch. Napoleon, Tüskés pupu zamatos, Genuai zamatos, Malakoff Usom, Malaga fehér, rózsaszínű és kék, Izabella, Blanc d'Ambrá, Augustana, Muscat Violette, Muscat Lunel és d' Alexandrie, Chasselas Tokay des Jardins, Chasselas Negropont, Ch. Tokay Angevine, Ch. Imperial rouge, Forsters Withe Seedling, Grosdore. — Százanként a sima vesszők ára, első rendű 20 frt, másodrendű 15 frt, — a gyökereseké százanként, első rendű 30 frt, — a másodrendű 25 frt, a következő fajokból: Muscat d' St.-Alban, Muscat croquant, Muscat Ottonel, Muscat Biffer, Muscat Citronelle, Muscat de Portugal, Cambridge botanic garden, Royal Ascot, Passa toutti, Chasselas musqué Aufidus, Ch. musqué de Nantes, Duc of Buckleuch. — Kisebb mennyiségben 30% al drágább. Az egész mennyiség átvételénél 15% árengedés. Vegyes szőlőfajok ára 25%-al olcsóbb. Az összeg fele előlegül fizetendő, másik fele utánvétel. A szállítás költsége a vevőt terheli. Csomagolásért saját költséget számítok, nagyobb megrendelésnél a csomagolás ingyen.

Tülevelűek, Thuják és diszbokrok eladók Guszmag Antal kertészetében, Szolnok, pályaudvar, Pinus picea excelsa, Pin. strobus, Juniperus virginiana, Thuja camp. aurea, Thuja pyramidalis, Th. globularis, Th. occidentalis diszbokrok, Dentia crenata fl. pl., Weigelia rosea, Philadelphus coronarius, erős példányok 100 db. 20 frt, 10 db. 2 frt 50. Lonicera tartarica, Ribes aureum, Syringa fehér és vörös nagyvirágú, Syringa Charles X, nemesítve 1 db. 40 kr. Amorpha frutescens, Ligustrum vulgare, Synphoricarpus, Tamarix, Cytisus laburnum, Caragena arborescens, 100 db 15 frt, 10 db 1 frt 80. Mahonia erős példányok, 10 db. 3 frt, 1 db. 35 kr. Fenyők, egy méter magasak 10 db. 4 frt, 1 db. 45 kr. Thuják 1½ méter magas pyramidalisok, 10 db. 5 frt, 1 db. 55 kr; egy méteres 10 db. 4 frt, 1 db. 45 kr; compacta és globularis, 10 db. 4 frt, 1 db. 45 kr. Közönséges Thuja 1½ m. magas 100 db. 25 frt, 10 db. 3 frt. Mind többször átültett és jó alaku fácskák.

Őszibarackfa eladás. Szász József gyüm. t. tulajdonos Nagybányán mintegy 400 db. nemesített és erőteljes I. oszt. őszibarack-oltványt ad el Amsden, Valparaisi és korai Sándor fajtákban, darabonként 25—30 kr-ért az erősség szerint. Száz darab vételénél árengedmény.

Sima szőlővesszőt ad el Ady Károly városi műkertész Nagy-Kőrösön. A vesszők mind fajtiszták, jégveréstől és peronosporától mentesek. A készletet képezik: Chass. Fontainebleau rouge 130 db., Chass. musqué Aufidus 120 db., Gros doré 60 db., Musc. dr. Robert Hogg 100 db., Lady Downe black 100 db., Forsters Withe Seedling 50 db., La Quintine 120 db., Musc. Ottonel 500 db., Musc. Alexander 180 db., Madelaine Angevine 100 db., Augustana 70 db., Chass. Napoleon 70 db., Chass. blanc croquant 350 db., Chass. Tokai des jardins 25 db., Muscat

citronelle 30 db., Chass. rouge royal 200 db. A 60 cm-es vesszők darabja 2 kr. — Kék kadarka csakis bőven termő tőkéről szedett vesszők 2000 db., ezre 5 frt.

Alma, körte és rózsaoitványok kaphatók Kiss Józsefnél, Miskolczon, Régipósta-u. 22. sz. 3 éves oitványok vannak körtéből: Serres Olivier, Napoleon, Diel vk, Vilmos, Avrenchei jó Lujza és nyári Kálmán; almából: orleansi renet, Sikulai, Török Bálint, téli arany pármén, téli piros pogácsa és téli fehér kálvil; darabja 30 kr., 25 db. megrendelésénél dbja 25 kr. Ugyanott kaphatók oitott és már tavaly a szabadban virított Maréchal Niel sötét vörös és egyéb fajú, magas derekú, rózsaoitványok, darabonként 40—50 kr-ért. Alma, körte és rózsza oitvesszők is megrendelhetők. Az ár $\frac{1}{3}$ -a előre megküldendő.

Eladó szőlővessző, dinnyemag, tökmag, — több jeles fajban Berettyó-Ujfalun, Gobóczy Károly termelőnél. U. m. Riparia portalis — sima szokvány szerint — 1-ső osztályu ezre 7 forint, száza 75 kr.; 2-od oszt. száza 50 kr. York Madeira 1-ső oszt. száza 70 kr., 2-od oszt. száza 40 kr. Dinnye mag 50—60 szemes adagokban 10 kr., következő jeles fajokban. Görög pirosbélü: Marsovszky, Hevesi, Fazekas-féle, Luby, Sámsomi, Páratlan, Hajós-féle, Cuban Queen óriás, sárgabélü Janka kedvence, fehérbelü téli. *Czukordinnye* sárgahusu: Prescott korai, Párizsi-Prescott, Narancs, Princesse, Hollandi Cantaloup, Olasz Cant. Portugalli, Honfleur, Ezüst gömb, Aranyos, Ananász, Bomba, Kartács, Legkorábbi nemes, Rózsza Turkesztán, Magyar cser. — *Zöld és fehér husuak*: Turkesztán, Muskotály, Turkesztán, Amerikai ananász, Eper ananász, Raritas, Sekerpare, Högömb, Óriás cser, zöldhusu Cant., Wersaillesi, téli Várnai duillek. *Tökfélék*: *Sütőtök* három legkitünőbb fajban, fehér gesztenyetök, nagy kék mezei, koronás tök lapos. Indátlan bokor káposzta tök, felfutó spárgatök, Herkules buzogánya névvel helyettesíti a spárgafőzeléket. Adagja hasonlóan 10 kr. — Mindezekből 3—4 adag előfizetve bérmentetlen levélben is küldhető. — Nagyobb mennyiségben előfizetve ajánlott levélben, vagy tömegesebben szállító levéllel küldhető a megrendelőnek.

Eladó gyümölcsfa-magvak. Csiraképes, 1898. évi termésü keserü és édes mandula, kajszin, ószibarack, alma, körte, sajmegegy és kökény magvak kaphatók Schönbeck Imrénél Esztergomban.

Eladó gyümölcsfa-oltványok és faj-burgonya. Alma, körte és szilva 3—4 éves legjobb fajú oitványok, darabja 25 kr. Birsre oitott, 50—100 cm. magas körte-oltványok, 12 fajtában, darabja 15 kr, száz db 12 frt, ezer db 100 frt. Schönreich, Magyar-kinés és Imperator burgonya mm.-ként 3 frt. Fölvilágosításokkal szolgál és megrendeléseket elfogad Mészáros Bálint faiskola-kezelő tanító, Sajó-Ecseg.

Papiroshéjú diófa-csemeték és frissen szedett akácza-mag kaphatók Békefi Elek Zala-Koppány községi faiskola-kezelő tanítónál. A diófa-csemeték 150—180 cm. magasságig 15 kr-ával, 80—130 cm.-ig 10 kr-ával, az egyéves csemeték pedig 6 kr-ával

kaphatók. A készlet 200 db. — Akácza-mag kilója elvetési utasítással 45 kr. Szép ringló, spanyol meggy és kajszin barack oitványok is kaphatók ugyanott.

Maclura aui ntiaca (vadnarancs), tüskés élő-sövény készítésére igen alkalmas csemetéket ezrenként 10 frt-ért, magvat pedig kilónként 4 frt-ért ajánl Galti Gyula jegyző B-Csabán.

Eladó szőlővessző készlet. Százezer I. o. gyök. Riparia portalis, ezre 20 frt; kétszázezer sima, ezre 10 frt. Ötvenezer gyöker. Rupestris monticola, ezre 26 frt; százötvenezer sima, ezre 12 frt. Huszezer gyök. Vitis Solonis, ezre 26 frt; százötvenezer sima, ezre 12 frt. Ötszázezer sima nemes kadarka, ezre 2 frt 50 kr; százezer gyökeres, ezre 10 frt. Ötvenezer gyökeres olasz rizling, ezre 12 frt; száz-ezer sima, ezre 4 frt. Megrendelhető: Horváth József szőlőgazdaságából, Szegzárd.

Megvételre kerestetik: 10000 drb *akácza*; 5000 drb *vadgesztenye*; 3000 drb *dió*; 8000 drb *boglár* (platán) és 2—3000 drb *fenyő* 1—1 éves csemete. Ajánlatok az ármegjelölése mellett Vármegyei Gazdasági Egyesületi Titkársághoz Szolnokra kéretnek.

Betöltendő állások és ajánlközások.

Pályázat irodatiszti állásra. Ungváry László, czepléti gyümölcsfa-iskolájának irodájába — hol évenként 28—30 ezer üzleti levél fordul meg s hol 5—6 állandó hivatalnok van — olyan egyént keres, aki vinczellérképezdét végzett vagy legalább a gyümölcs- és dísz-kertészettel régebben oglalkozik. Mindenesetre kell a kereskedelmi kertészethez értenie vagy az iránt helyes és gyakorlati érzékkel birnia. Szépírás nem okvetlenül, de helyes és gyors fogalmazás elengedhetetlenül szükséges. Csakis nős és 28—30, legfőljebb 35 éves, jó külsejü és modorú egyének pályázhatnak, a kik a német nyelvet teljesen irják és beszélnek. Az alkalmazott egyéntől előre is megkivántatik, hogy az útmutatást fölhasználva, akkora kitartást, kedvet és szorgalmat tanúsítson, hogy 1—2 év multán mint első irodatiszt irányítani és vezetni képes legyen a gondjaira bízott ügyeket és embereket. A javadalmazás a képzettséghez viszonyítva 700 esetleg 800 frtból és ugyanannyit okvetlen kitevő és biztosított üzleti százalék-ból fog állani. Azonban a javadalmazást és a teendőket körülíró szerződés előbb 2, azután 10 hónapi próba idő után köttetik meg; addig is tisztességes fizetésben részesül az illető. Tanítók is pályázhatnak. Az állás azonnal betöltendő.

Állást keres egy fiatal nős kertész, ki a konyhakertészetben való kiváló jártassága mellett a díszkertészetben, továbbá a gyümölcsészetben és szőlőművelésben is kellő szakavatottsággal rendelkezik. Ajánlköző bizonyítványait kívánatra bemutatja s az esetleg kinálkozó megfelelő állást rögtön is elfoglalhatja. Szives ajánlatok Ambro József Budapest, VI. Dessewffy-utca 7 sz. 10-ik ajtó alá intézendők.

Állást keres minél előbb egy *kertész*, ki a kertészet minden ágában, de főleg a gyümölcsker-

tészetben és faiskolában jártas sőt a gazdasághoz is ért. Kitűnő bizonyítványainak másolatait kívánatra azonnal megküldi. Róm. kath. vallású, nős, egy gyermeke van; beszél magyarul, németül, románul és tótul. Czime: Wachta János, Szákul, Krassó megye.

Szerkesztői üzenetek.

Előjáróságnak, Karvaly. A sikulai almából oltóvesszőt dr. Lakatos Árpád urtól Battonyáról; az Orbaiból pedig Tóth Lajos urtól Zala-Mihályfáról. Az utóbbi fajta szaporítását községükben nem ajánlhatjuk.

P. K. J. urnak, B.-Félegyháza. A Winhams Industry közműtéből kaphat Wilhelm Klenert czégnél, Gráz-ban, Irni németül kell neki.

Sp. A. urnak, K.-K.-Dorosma. Gy. J. urnak, Bal-kány. B. J. urnak, Hegyfalu. J. K. urnak, N.-Károly. Sz. E. urnak, Bályu. W. F. urnak, Glogovác. Cs. J. urnak, P.-Megyer. V. E. urnak, Debreczen. H. D. urnak, M.-Berény. G. L. urnak, Kistelek. K. J. urnak, Hernád-Büd. A szőlőmívelési káték megküldettek.

E. S. urnak, M.-Vári. A »Thanaton«-dohánylág kivonat kapható a Magyar Dohánykiviteli Résv. Társaságnál Budapesten (Nagykorona-utca 16.). A megrendelő levél mellé előjárósági igazolvány is csatolandó.

M. K. urnak, H.-M.-Vásárhely. P. J. urnak, N.-Bélicz. K. J. urnak, Kölesd. O. D. urnak, N.-Militics. M. A. urnak, Bács-Baracska. T. J. urnak, Sámson. S. A. urnak, K.-K.-Dorosma. Gazd. ism. iskolának, Fény. T. J. urnak, Nagybánya. Polgármesternek, Somorja. W. V. urnak, Stoósz. B. Gy. urnak, Pográny. K. J. urnak, Szabadka. Magánlevélben válaszoltunk.

L. J. urnak, Gyoma. Az 1—2 sz.-ot megküldtük, a másikat hirdettük. (Gy.)

V. B. urnak, B.-N.-Rábé. Előfizetőnek tavasszal és ősszel egyszer ingyen hirdettük. (Gy.)

B. J. urnak, Fény. Mult számunkban eleget tettünk óhajításának. (Gy.)

R. P. urnak, Baja. K. J. urnak, Czegléd. Sz. M. urnak, Túrkeve. J. J. urnak, Szt.-Endre. Sz. G. urnak, Mernye. B. E. urnak, N.-Ósz. Öns. népbank r. t.-nak, Huszt. Földm. isk. Szabadka. B. J. urnak, Hodász. S. A. urnak, Eger. V. Gy. urnak, N.-Bánya. U. L. urnak, Czegléd. K. J. urnak, Apostag. Az üzleti tárczába fölveztük a hirdetések. (Gy.)

M. Z. urnak, Sz.-Demeter. A számokat és az egész évfolyamot megküldtük. 95-től csak egész évfolyamokat adhatunk, legfőljebb 97-ről tudnánk még esetleg pár számot pótolni. (Gy.)

K. F. urnak, Szigetvár. Teljes évfolyamok kaphatók az 1893. évtől, tehát a 3. évfolyamtól kezdve, évfolyamonként 1 fitért. (Gy.)

N. Zs. urnak, Z.-Szt.-Grót. Ősszel is, tavasszal is csak egyszer tehetjük közé előfizetőink hirdetését; többször, hely hiányában lehetetlen. Pénzért nem hirdettük. A másokra a kérd. és fel. rovatában mult számunkban feleltünk. (Gy.)

K. A. urnak, Czegléd. A kéredezett szövetkezet csakugyan fölszámolás alatt van. Ha nem fizetett és nem kapott részjegyet, az csak jó, mert így a terhekben nem osztozik. (Gy.)

K. E. urnak, Kis-Lipnik. Az 1895. előtti évfolyamokból még az 1893. és 1894-ik évi folyamok kaphatók 1 frt-jával. Régebbi évfolyamaink teljesen elfogytak s azoknak műmellékletei sincsenek, mert nem is voltak. Ha a 3 ik vagy 4-ik évfolyamokat óhajítani méltóztatik, sziveskedjék azok árát a szerkesztőséghez: I. Ménesi-út 45. sz. megküldeni; azonnal fogjuk expedíáltni. (Gy.)

Sz. J. urnak, Mártonvásár. Eddig semmi; ha jön, elküldjük. (Gy.)

G. Cz. urnak, Csáczó. Magánlevélben válaszoltunk. (Gy.)

L. J. urnak, Debreczen. Az Orbai-almáról már harmadéve is hoztunk egy közleményt, de csak most állt mó-

dunkban egy igazi jellegzetes példányt lerajzoltatni, ezért közöltük leírását ez idén ismét és pedig rendszeresebben összeállítva. (Gy.)

O. E. és H. uraknak, Budapest. K. J. urnak, Esztergom. P. K. urnak, Kisujszállás. M. J. urnak, H.-Nádudvar. P. K. urnak, N.-Kőrös. O. B. urnak, Kenderes. Kivánságaiknak a hirdetési rovatban eleget tettünk. (Gy.)

Sz. E. urnak, Biri. R. J. urnak, Dercsika. A mezőgazdasági vezérfonalért tessék közvetlen a mű szerzőjéhez fordulni a földmívelésügyi miniszteriumba. (Gy.)

K. J. urnak, Miskolcz. G. A. urnak, Szolnok. Sz. J. urnak, N.-Bánya. A. K. urnak, Nagykőrös. G. K. urnak, B.-Ujfalu. Óhajításaik szerint közzétettük. (Gy.)

M. J. urnak, Uj-Panát. A hiányzó számot és a vezérfonált póstára adtuk. (Gy.)

M. K. urnak, H.-M.-Vásárhely. A vezérfonalat megküldtük. (Gy.)

Sz. G. urnak, Vitka. Az eperfa, — ha nincsen beoltva — 70—100 évig is élhet. 60—70 éves fasorokat találni eperből a délvidéken, főleg pedig a volt határvidéken akárhány helyen.

K. J. urnak, Bogyoszló. Száraz, meszes talajban legjobb lesz a Gleditschia vagy pedig az eper. Vad narancs a mi égaljunk alatt szabadban nem tartja ki: talán »Ozágok narancsát« a Maclurát akarja kérdezni? Ez csak védett meleg helyre és kötött meszes talajba ajánlható kerítésnek. Epercsemetét kaphat ingyen a selyemtenyésztési felügyelő-ségtől Szegzárdról. Gleditschiát kaphat H. M.-Vásárhely városi kertészetéből; végül Maclurát Gally Bélától, B.-Csabáról.

Több gazdának, B.-Sz.-Mihály. Olyan folyadék, mely a hernyófészkeknek ártana nem ismeretes. Legjobb lesz azt csak ollózni; vagy legfeljebb hernyózó fáklával leperzselni; ez utóbbi eljárás azonban nagy vigyázatot igényel.

G. G. urnak, Keresztes. M. N. urnak, Komárom. K. K. urnak, Mád. W. H. urnak, N.-Pereg. A. G. urnak, M.-Ittebér. S. A. urnak, Lőcse. Kérdéseikre mai számunkban válaszoltunk.

G. A. urnak, H.-M.-Vásárhely. Köszönettel vettük és hacsak lehet a jövő számban hozzuk.

L. B. urnak, Bar.-Szabolcs. Miatán — mint igen jól tetszett látni — a szőlő metszéséről egy nagyobb közlemény már a mult számban megkezdett, ugyane tárgyban már ez évben még egy második cikket nem hozhatunk. Csakis a jövő tavasz előtt lesz tehát közölhető.

L. P. urnak, N.-Majtény. A beteg tőkék közül küldjön fel egyet a kertészeti tanintézetbe fél kilogr. földdel együtt, hogy megvizsgálhassák. Egyébként nem lehet kérdésére így correct választ adni. Nagyon meg lehet, hogy phylloxera élőködik a gyökereken.

K. F. urnak, Apahida. A felelet rovatvezetőnk betegsége folytán késett, de intézkedtünk a gyors válaszolás végett; a hirdetést közzétettük. (Gy.)

Névtelen előfizetőnek. Elfelejtvén nevét és lakását a levél alá jegyezni, ez uton igyekszünk tudatni, hogy a szóban forgó, 1877-ben ültetett almafa valószínűen oly fajta, mely csak későn fordul termőre. Az átültetést ne okolja, a csontolgatással meg jó lesz felhagyni, mert azzal a fát tönkre teszi. Elég a koronát kiritkítani, hogy elegendő levegő és világosság férjen közé, más különben pedig tisztán kell azt a fergektől tartani. (Gy.)

Községi előjáróságnak, Sztanásics. Beszerezhetik hatósági úton bármely nagyobb drogua-üzletből, így pl. Budapesten Kochmeister és társa czégtől, V. Arany János-utca. (Gy.)

Sch. J. urnak, Esztergom. M. B. urnak, S.-Ecseg. B. E. urnak, Z.-Koppány. W. J. urnak, Szákul. G. A. urnak, B.-Csaba. H. J. urnak, Szegzárd. Gazd. egyesület Szolnok. Tekintettel arra, hogy közelebbi számunk csak április 10-én jelenik meg, valahogyan még beszorítottuk. (Gy.)

A. A. urnak, Szatmár. A mezőgazd. vezérfonalért tessék közvetlenül a mű szerzőjéhez a földm. miniszteriumba fordulni. Méhészeti könyv gyanánt ajánlhatók: Grand Miklós méhészeti kátéja, mely megszerzhető a mű átdolgozójától és kiadójától Kovács Antal orsz. méhészeti felügyelőtől, Budapest I. Krisztin-körut 91. sz., ha bővebb munkát óhajt, úgy tessék megszerezni br. Ambrózy Béla méhészeti könyvét, mely bármely könyvkereskedés útján megszerzhető. (Gy.)